

Tokió. — A „Mainichi” című lap szokatlanul és zsidóellenes hangú cikket jelentetett meg, amelyben a „zsidók Kinába való beözölése” ellen tiltakozik. A 9 ezer zsidó — írja a lap — ott „zsidó királyság” létesítésére törekszik és ez olyan veszélyt jelent Japán számára, mellyel sürgősen szembe kell szállnunk.

Hadanna. — Az itteni hatóságok megtagadták a partiszállási engedélyt 700 zsidó menekültől, amíg a köztársasági elnök nem dönt ügyükben. Hasonlóképpen megakadályozták más 115 zsidó menekült partiszállását. De nem kapott partiszállási engedélyt az a 240 kubai állampolgár sem, aki önkéntesként részt vett a spanyol polgárháborúban.

Lemberg. — A cionista pártok, az Általános Cionisták, a Mizráchi, a revizionisták egységes zsidó nemzeti listával vettek részt a lengbergi községi tanácsválasztásokon. A lista értékes sikert könyvelhetett el, mert sikerült 16 mandátumot megszereznie. Ezzel szemben a zsidó szocialista Bund csak egy mandátumot kapott. A nemzeti demokráta párt 3-ról 19-re gyarapította mandátumainak számát, míg az OZON kormánypárt 43 helyet közül 17-et elvesztett. A szocialista párt is előretört, mandátumainak számát 5-ről 11-re emelte.

Páris. — Eaubonne-ban, Páris közelében, különleges otthont nyitottak a Németországból menekült hagyományú ortodox zsidó családokból származó gyermekek számára. Az otthon létesítését az tetten szűkségessé, hogy több német család, különösen Frankfurt am Mainból, azt kívánta, hogy gyermekeik Franciaországban ugyanabban a szigorú vallásos légkörben nevelkedjenek fel, mint a szülői házban. Langer és Munck ortodox rabbi kezdeményezésére, két franciaországi zsidó hitközéggé megállapodást kötött az OZE zsidó menekült segélyező szervezetével és ennek eredményeképpen jött létre a fenti otthon.

New-York. — A palesztinai krízisre való tekintettel az amerikai Mizráchi, a Poalé-Cion párt, a Hadassa női szervezet megállapodtak abban, hogy a 21-ik cionista világtalálkozásra egységes fronttal képviseltek magukat. Eppen ezért egységes jelölést állítanak össze. Egymillió lélekre becsülik azok számát, akik a nagy amerikai tiltakozó akció során letették az ősi hűségüket: „Száradjon el jobbra, ha elfeledtek Jeruzsálem!” — Mead szenátor felszólalt az Egyesült Államok szenátusában és követelte, hogy a kormány jelentse ki Londonban, miszerint nem ismeri el az újonnan kezdeményezett Palesztina-politikát. Mead szenátor szövegét ezek mondták: „Kormányunk éppen úgy ki kell jelentse Londonban, miszerint nem ismeri el az angol kormány új Palesztina-politikáját, mint ahogy nem ismeri el annakidején Japánnak Madzsukóval kapcsolatos szerződését”.

Jeruzsálem. — A palesztinai kormány közölte a külföldi vízummal törvényesen az országba jött tőkésekkel, hogy a vízum lejártának napján el kell az országot hagyniok. A kormány ajánlotta az érdekelteknek, hogy születési helyük konzulatusain rendes bevándorlási engedélyt szerezzenek. A körvényeket „az annak idején érvényben lévő rendelkezések alapján” fogják elbírálni. Palesztinában körülbelül 700-ra becsülik azoknak a tőkéseknek a számát, akiket ez a rendelkezés sújt. Sokan közülük több, mint ezer fontot fektettek be különböző vállalkozásba.

Prága. — Hacha volt cseh köztárs. elnök kihallgatáson fogadta Neurath báró protektort, aki közölte vele a német kormány kívánságait az előkészület alatt álló zsidótörvényt illetően. Ezután az elnök a zsidótörvény fogalmazó bizottságának tagjait fogadta és a Neurath báróval megbeszélte irányában utasította őket. Valószínű, hogy a német kormány kívánságainak megfelelően módosított törvény már a napokban a minisztertanács elé kerül letárgyalás végett.

Genf. — A genfi községi választásokon a fasiszta és antiszemita beállítottságú „Union Nationale” súlyos vereséget szenvedett. Ebben a csúfos bukásban jelentős része van a párt által a választási küzdelem során használt féktelen antiszemita izgatásnak, amelyet a svájci nép már a legutóbbi általános választások alkalmából is visszautasított és elítélt.

— Ezerhétszáz zsidó városi tanácsost választottak Lengyelországban. (Varsó.) Az utóbbi hónapokban Lengyelország 564 városában voltak községi választások. Összesen 10.040 városatyát választottak, köztük 1737 zsidót, vagyis a megválasztottaknak 17 százalékat alkotják a zsidó tanácsosok. Jóllehet, a szóbanforgó városokban a zsidó lakosság az összlakosságnak több, mint egy harmadát alkotja, a zsidó pártok azonban a mandátumoknak csak egy hatodát szerezték meg. A zsidó lapok megjegyzik, hogy ennek oka a sajátos „választási geográfia.” A falvakon közel félmillió mandátumból a zsidók mindössze 5138-at, vagyis egy százalékat kaptak. A városi városi tanácsban az összes zsidó tanácsosok a költségvetési tervezet ellen szavaztak, amelyet nagy többséggel elfogadtak.

— Németország kifizeti Litvániának a Memelben maradt zsidó vagyonokat. A német és litván kormányok között tárgyalások folynak azon litván állampolgárok részleges kártalanításának kérdéséről, akik a német csapatok bevonulása előtt elmenekültek és otthagyták vagyonukat. Nagyrészt zsidó kereskedőkről és iparosokról van szó, akik a náci elöl menekülve otthagyták házaikat, üzleteiket és gyáraikat. A két kormány között elvi megállapodás jött már létre, melynek értelmében Németország ki fogja fizetni Litvániának a visszamaradt vagyonok értékét. A német hatóságok azonban kikötötték, hogy a megállapodásban leendő szövegbe kötelezettség nem vonatkozik azokra a memeli zsidókra, akik valamikor német állampolgárok voltak és később Litvániára oltáltak. Ezeket úgy fogják kezelni, mint a birodalmi német zsidókat és ennek megfelelően azokat a törvényeket alkalmazzaik vagyonukra, amelyek a német zsidóra érvényesek.

— Bombarobbanások Jeruzsálemben. (Jeruzsálem.) A város különböző pontjain négy bomba robbant pénteken reggel. Ot arab meghalt, 10 megsebesült, ezek közül egyiket súlyos állapotban szállították kórházba. A halálos áldozatok a jaffai kapu mellett bekövetkezett robbanás folytán vesztették életüket. A Havas távirati iroda feltevése szerint a bombákat zsidó extrémisták helyezték el a Fehér Könyv elleni tiltakozásuk jeléül. Kalkilien közelében négy angol rendőrből és három zsidó segédrendőrből álló őrszert nagyobb arab bandával találta magát szemben. Az őrszert a túlerővel szemben kénytelen volt feladni a harcot. A rendőrök javarészt elestek.

— MI TÖRTÉNT A PALESZTINAI HATÓSÁGOK ALTAL ELFOGOTT, ILLEGÁLIS BEVÁNDORLOKAT SZÁLLÍTÓ HAJÓKKAL? Az elmúlt napokban a palesztinai parti hatóságok több olyan hajót fogtak el, amelyek illegális bevándorlókat próbáltak partra szállítani. Ezekről a hajókról újabb értesülések érkeztek. E szerint csütörtökön, június elsején a hatóságok elfogták a „Leiser” nevű gőzöst, amelynek fedélzetén 906 zsidó menekült tartózkodott. A Jaffától északra feltartóztatott hajót, amely panamai zászló alatt futott, Haifába szállították. A hajóra küldött kormány-előlenőrök jelentése szerint a hajón tökéletes rend és tisztaság uralkodik. A Davar értesülése szerint a hajó utasait egyik görög felszöglet közelében vette fel és azoknak nagyrésze „éhez és elkeseredett menekült”. A hajó utasainak sorsát illetően hosszas tárgyalások indultak meg a kormányval, de mind a mai napig nem sikerült elérni partiszállítási engedélyezést. A hajó utasai között háromszáz nő és hatvan gyermek található. A kormány jelentése szerint a „Leiser” utasai javarészt németországi, csehszlovákiai és lengyelországi zsidók.

5-U-M-D-R

A KÖNYVROLETES FARKAS

A magyar-német barátság analogiájaként Budapestben szelében-hosszában ezt a „humort” mesélik egymásnak az emberek: Egy kis zsidó még soha az életében nem evett libát! Olyan szegény volt, hogy sose jutott rá. Egyszer mégis rámosolygott a szerencse, keresett egy kis pénzt és a vásáron vett egy libát. Boldogan vette a háza alá és sietett vele, hogy megüssse és megegye. Már előre cseftintett a nyelvével, hogy milyen jó lesz a melle, a csontja, a maja, a nyaka, a zuzája.

Utja egy erdőn vitt keresztül és hirtelen eléje állt egy farkas. A hatalmas vad ráordított.

— Ham, most megeszlek. — Ne bánt, oh hatalmas farkas. Nézd, én még soha életemben nem ettem libát. Most először mosolygott rám a szerencse, hogy egy libát tudtam venni, hadd, hogy békében megehessem a libát. A hatalmas farkasnak ezekre a megható szavakra könyvébelébadt a szeme és teljesen elérzékenyülte egy szót: — Nagyon meghatottak a szavad, te kis zsidó, na jó, nem bánom, előbb edd meg a libát és azután kaplak be.

NEM LEHET KIVANNI

Debrecenben két zsidó áll az utcáson, összedugják a fejüket és széles közmozdulatokkal magyarázzák egymásnak, micsoda dalez van. Arra jön egy nyilas és rájuk szól: — Hiába sejteltetek, a dalez nem lehet kiinni, az itt marad.

NINCS OK

A házastársak folyton civakodtak, végül is elhatározták, hogy válni fognak. Elmentek a rabbához, hogy ezt bejelentse. — A rabbi megkérdezte a férjítől: — Mi a kivánságod, fiám? — El akarok tőle válni. — És neked, jó asszony, mi a kivánságod? — El akarok tőle válni. — Gyermekeim — mondta erre a rabbi — hiszen itt egyik azt akarja, amit a másik, itt semmi ok sincs az elválásra.

AGGALY

Egyik budapesti nagy könyvkereskedése jölközött — bár nem az a kimonóttan, arajtipusú ur állít be és a 11. zsidótörvényt kéri könyvtalukban. — A segéd kiszolgálja, a jölközött ur fizet és menni készül, de az ajtóban visszafordul és aggódo hangon kérli: — Jó ez még?

TÖKÉLETES

A rabbi szombaton a templomban beszédet tart és ebben kiemeli, hogy minden, amit Isten alkotott, az tökéletes. — Istenítészete után odamegy hozzá egy kis pupos emberke és így szól: — Rabbi, azt mondtad, hogy minden amit az Isten alkotott, az tökéletes. — Iát nézz meg engem, én is tökéletes vagyok? — A rabbi megnagyatallag mondta erre: — Puposnak tökéletes vagy.

KELLE AZ EMBERNEK A LABA?

Két elkeseredett kereskedő beszél: Magyarázd meg nekem: Zu vas braucht e Mensch e Fiesz? — Wie heisst zu was braucht e Mensch e Fiesz? Fiesz braucht man. — Man braucht e Fiesz nicht. — Wieso nicht? — Na hör zu. Welt wird er gebracht, zu der Chüpe wird er geschleppt, zur Polizei wird er geführt und zum Friedhof wird er getragen. — Az egyik gondolkodik kicsit, aztán felcsillan a szeme: — Na ja, aber e braucht doch e Fiesz. — Zu was? — Zu Mechüle geht er.

LEKENYERÉZÉS

Egy kis mezővárosban a rabbi megjelent a sokgyermekes hitközégségi elnökkel és mielőtt leültek ebédelni, minden gyereknek egy darab kenyerezt adott. — A házigazda kérdő tekintettel nézett rá, mire a rabbi így magyarázta meg a dolgot: — Mikor az én unokám itt rabbi lesz, ezek a gyerekek lesznek a hitközégségi vezetői és ezért előre lekenyerem őket.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A nagy leszámolás előtt

A Harmadik Birodalom kancellárja legutóbb nagy beszédet tartott a volt frontarcok előtt Casselben. Ezt a beszédet nem harangozták be azzal a hatalmas propagandával, amely már szokássá vált a németeknél. Mondhatni csendben tartotta meg legújabb nyilvánkozatását, bár elég súlyos szavakat mondott. Ami leglényesebb, a német birodalom a légynek sem árt, hanem az ellenségei elveszik „életterét” és nem hagyják, hogy boldoguljon. Mindenki összegyűjtötte és le akarják tiporni. Így beszél a vezér a népe előtt, mert mivel lehetne harcra tömeget legjobban izgatni, mint azzal, hogy nem engedik élni.

A gyertya pedig arra, hogy félelemben éljen az egész világ és lehetőleg háború nélkül, de az igazsággal mindent elérni, amit a német imperializmus célul maga elé tűzött.

Gyarmat kell nekik, régi új gyarmatok, ahol megfelelő flotta és repülőbázisokat tud majd kiegészíteni, hogy uralkodjon az őt világrész. Elvitatta eddig is, hogy több joga volna az angolnak, vagy franciának ahhoz, hogy gyarmatbirodalmuk legyen. Ez mind a világ legelső népének egyedül joga és ez a nép: csak a német lehet. Még az ellene való védekezés és szövetekezés is „bekerítés”, amely ellen neki, az ártatlannak „védekezni” kell.

Most a célpont Danzig. Az utóbbi hetek viszonylagos nyugalma újra idegességé váltotta fel a világpolitikában. Akik jól figyelik az egyes jelenségeket, azok láthatják, hogy a korridor és Danzig körül a feszültség nő-tön nő. Az angol rádiók legújabb bemondása szerint erős csapatmozdulatok történnek a lengyel birodalom déli részén. Az angol-orosz szövetséget még mindig húzza Chamberlain. Csodára vár. Inkább hisz a csodákban, mint az orosz segítségben. Mert a City nem szeretné, ha almaradna a hitleri birodalom, de nem szereti azt sem, ha felülke-rekedik. Csak úgy szeretne lavírozni, hogy mindkettőt járszalagján tartsa. De nem hagyják magukat. Tiszta vizet a pohárba! Az oroszok segítségével nélkül nem elég erős a blokk, amelyet a tengely ellen összekovácsoltak. A németek ezt tudják és ezért oly bátrak.

Most hatalmas erőpróba ez a danzigai kérdés. Értsük meg jól, nem Danzieről van szó. Ez a város, illetőleg ennek bekebelezése azt jelentené, mint a szudéta-vidék el-

foglalása a csehekénél. Megtörni a mordis ellenállást. Reményvesztetni és utána mindent feladni. A németeknek ez nagyon sürgős. Irigylük azt, hogy míg a világ valamennyi népe boldog örömmel várja, hogy arasson és nyugalomban élje napjait, addig ő, egy 90 millió nép hatalmas arzenállal úgy állanak Európá közepén, mint egy talpig vasban öltözött rekviráló sereg.

A mezőgazdasági termények betakarításával foglalkozó kelet európai népek a kaszájukat felelik, hogy az „élet”-et összegyűjtse a jövő esztendőre, amiből maguknak aranyat szereznek és gazdasági életük egysúlyát. Amott a Lajtanul pedig füstölnek a gyárkémények, az iparcikkek készílnék.

Zsidókkal teli hajók tenger és ég között

Régebben, ha egy-egy hajó a tengeren zajtörést szenvedett, a világapok hasábotart irtak minden egyes hajótörött kálváriájáról. Legtöbbjüket kalandvágy vezette, vagy kíváncsiság, hogy más világérszbe iussanak. De a zsidó ezek, akik ma és ég tenger között lebegnek, világérszgek között, soha nem akarták békés otthonukat felcsereelni kalandos szigetekkel, egzotikus országokkal. De jött egy rettentő gyűlölethullám és kiverete a szerencsétleneket a szabad tengerre és nincsen ország, amely befogadja őket.

Megirtuk a Saint Louis hajó tragédiáját, amelyen 900 emigráns tartózkodott és mivel a hajó kapitánya vissza akarta őket vinni Hamburgba, inkább az öngyilkosságra szánták el magukat. Az utolsó pillanatban felébredt a részvét egyes európai kormányokban és a belga kormány 250 menekültnek ad szállást mindaddig, amíg helyzetük valamiképpen rendeződik. Eltartásukról amerikai zsidó szervezetek fognak gondoskodni. A nemzetközi menekültügyi bizottság ered-

Kétezer zsidót kergettek ki Bécsből a lengyel határra

Kattowitz. — Az utóbbi napokban a német-sziléziai határra kétezer zsidót magába foglaló menekültvonat érkezett, akiket Bécsből kergettek ki. A vonat, amint a német határállomásnál megállt, az üldözötteket szállították és az éj leple alatt a lengyel határ felé kergettek. A legtöbbet elvettek minden igazolványt, amely bizonyítványokat az igazolták volna, hogy német területre tartoznak és a többieknek, akiknél lengyel származásukról szóló iratok voltak, azokat

Közben nincsen elég élelmiszer, a tömeg várja, hogy történiék végre valami, mert a hódítások csak újabb iparcikket hoztak, de nem vajot, búzát és egyéb élelmiszert.

Danzig csak kifogás. Ezzel kell megtörni a 36 millió lengyel nemzet ellenállását. A Times közben azt akarja, hogy a danzigai kérdést bagatellizálják. Hiszen ha csak erről a városról volna szó. De ez csak egy kezdő lépés volna a keleti front „békés” felgyógyítására. Hogy ne legyen ezen a részen semmiféle védelmi szerv, hogy szabadon álljon a szovjet felé az út.

Ha ez a terv sikerül, ha a defétizmus tort ilhet majd Varsóban is, akkor egész Kelet európa megbabonázottan fogja látni a hatalmas pókot, amelynek csápjai elől nincsen menekvés. Danzig ma kulcsa az egész egysúlynak. Ha ez elvész, akkor Chamberlain soha többé nem tud majd egy frontot összekovácsolni. A Harmadik Birodalom kényszerítve van erőlyes és elszánt lépéseket tenni. Ha utolsó pillanatban megtörpan, akkor eldázódik a nagy leszámolás.

ményesen tárgyalt Hollandiával is és 200 menekültnek menedéket ad holland területen. A többieknek Anglia és Franciaország ad ideiglenes menedéket.

A „Times” közlése szerint, az „Uzarama” hajó 500 zsidó menekülttel kikötött Mauritius szigetén. (az Indiai óceán egyik szigete Madagaszkár mellett). A hajó innen Sanghaiba ment. A menekültek hat héttel nem tudtak rendesen mosdani és burgonyán éltek és kevés huskonzerv hulladékán. A menekültek között sok ügyvéd, orvos és bankigazgató van. A kikötőben elpanaszolták a menekültek, hogy a hajó vezetősége kegyetlenül bánt velük.

A „Times” írja azt is, hogy Menton mellett 15 zsidó család menekült Olaszországból Franciaországba, akiket a francia hatóságok internáltak. Sokan menekülnek így át a kiutasított olasz zsidók közül, ezek a francia kormánytól ideiglenes tartózkodási engedélyt kaptak. A jötköny szervek kellőképen gondoskodnak róluk.

meghagyták. A német határőrök foglyverrel kergették őket, hogy lépik át a lengyel határt. Viszont a lengyel határőrség és rendőrség 989 menekültet letartóztatott közülük és dacára kétségbeesésüknek, visszatoloncolták őket a német határra.

Ez a rettentő epizód Ruda-Slansky területén történt, ahol már volt egy „senki-földje” a szerencsétlen zsidóknak, akiket ilyen embertelenül üldöznek a német hatóságok.

Az angol munkáspárt és a brit külpolitika

A Fehér Könyv legnagyobb ellenségei az angol Labour Party tagjai

(Külpolitikai figyelő)

Az angol parlamentáris rendszer mindenkor nagyon vigyázott arra, hogy főleg külpolitikai szempontból meglegyen a kontinuitása. E célból mindenkor bevonják az ellenzékét is a nagy horderejű kérdések megtárgyalásába. Már csak azért is, mert vigyáznak arra, hogy az ellenzék alaposan ismerje a kérdések lényegét, mert ha néhan kormányváltás történik és az ellenzék kerül uralomra, akkor egy pillanatra se uralkodhék bizonytalanság a külpolitikai vezetés szempontjából.

PALESTINA ÉS AZ ELLENZEK

Aki figyelemmel kísérte az alsóház palesztinai vitáit, meglepetéssel láthatja, hogy ez a vonalvezetés mintha csodót mondott volna a palesztinai kérdésnél. Chamberlain nem volt tekintettel erre az uszura, nem tekintette magára néve kötelezőnek a korábbi kormányok elkötelezettségét és arra sem gondolt, hogy az utána következő kormány tagjai jól legyenek informálva. Ugyátszik, még arra sem adott sokat, hogy az egész ellenzéki sajtó, de még a kormány felhivatalos szócsöve is helyeselt. Legjobb példa erre, hogy a parlamenti tárgyaláson és a szavazásnál több mint száz kormánypárti konzervatív képviselő távol tartotta magát a szavazástól és két miniszter sem volt jelen. Még az sem alterálta, hogy Attlee örnagy, aki a munkáspárt vezére, oly élesen szembe fordult a javaslatlall és Winston Churchill is éles hangot ütött meg. Pedig Churchill igen befolyásos politikus, akinek véleményére mindenkor sokat ad az angol közvélemény és a kormány is. De még több jelent az is, amit Chamberlain és MacDonalld gyarmatügyi miniszter sem láttak előre, hogy a konzervatív „Times” is a Fehér Könyv megszavazása után azt az eszmét vette fel, hogy nem-e kellene visszaférni a felosztási tervhez? De még a kormányhoz közelálló Daily Telegraph is helytelenítette a kormány álláspontját.

A LABOUR PARTY ÁLLÁSPONTJA

Az ősszel választások lesznek Angliában. Es erre erősen készül a munkáspárt, angolul: Labour Party. Ez a párt, ha nem helyesel valamit, akkor olybá veszi az angol közvélemény, hogy ami történik, az nem az angol parlament álláspontja, hanem a konzervatív kormányé. Már pedig, ha ez a palesztinai politika ma ilyen mostohan áll és csak Chamberlain védi, azt is jelenti, hogy amennyiben kormányváltás lenne Angliában — ami az időközi választások eredményét tekintetbe véve, nagyon valószínű — akkor ez a mostani Palesztina politika megváltozik majd és a Fehér Könyv annulálva lesz. A munkáspárt hatalmas politikai erőt képvisel a szigetországban. Már a Balfour-deklaráció megszövegezésekor is erősen be-

folyásolta a brit birodalom háborus kormányát. A munkáspárt határozott és nyílt zsidóbarát politikája. Az angol munkások milliói mindenkor szimpatizáltak az elnyomott és sokat szenvedő zsidó tömegekkel. Ok érzik és tudják, hogy a zsidóság zömét nem a bankárok és tőkésék alkotják, hanem a zsidó proletárok.

Már a háboru előtt és a háboru alatt is ok hiútlak fel az angol közvélemény figyelmét az orosz pogramokra, ok voltak az elsők, akik sikraszálltak a zsidó jogokért és az elnyomás ellen. Minden zsidó népi megmozdulásról meleg hangon emlékeztek meg ugy a gyűléseken, mint a parlamentben és a munkáspárti sajtóban is. Mindenkor hirdették a zsidók egyenjogúsításának szükségességét valamennyi európai államban. A zsidók szabad költözködési jogát is nyíltan hangoztatták. A brit munkás szakszervezetek a Trade Union többiben fogadott el erre vonatkozó nyílt és határozott hangú rezolúciót, amelynek érvényét is tudtak szerezni. Palesztinára vonatkozólag pedig a világháboru idején nyíltan megmondták, hogy fel kell szabadítani a török uralom alól és szabaddá kell tenni a zsidó kolonizáció számára, hogy ott megalakuljon a „jewish home” néven a zsidó otthon.

1917—1919—1922

1917-ben, amikor a Balfour deklaráció kiadatot, már a munkáspárt nyíltan állást foglalt mellette. De még fontosabb az, hogy amikor a versaillesi és a többi békeszerződések idején 1919-ben áprilisban Amsterdamban ülésezett a második internacionálé, akkor öt pontban fogadták el a zsidóságra vonatkozó határozatokat, amelyek a következők voltak:

- 1. Minden egyes országban egyenlő polgárjogokat a zsidóság számára. 2. Szabad bevándorlás minden országba. 3. Nemzeti kisebbségi autonómia azokban az országokban, ahol kompakt tömegek élnek. 4. Zsidó nemzeti Otthon létesítésének előmozdítása Palesztinában. 5. A zsidó népnek is kell képviselői jogot adni a Népszövetségben. 6. S ne gondoljuk, hogy itt „zsidóberenc” című divatos jelszavakkal lehet kibécsíteni e határozatok jelentőségét, hiszen a rezolúció legfőbb protesszálói nem voltak kisebb emberek, mint Ramsay MacDonald, aki ezután évekig miniszterelnök volt, meg Artur Henderson, aki külügyminiszteri tőrcüt viselt. Sajnos, a jelenlegi gyarmatügyi miniszter, MacDonalld, aki a volt miniszterelnök fia, nem halad apja nyomdokain, amikor a Palesztina-kérdésről van szó.

1922-ben pedig, amikor San Remóban a zsidó nemzeti otthon ügyében az ötvenkét nemzet határozott, akkor sem maradt el a Labour Party támogatása. Ok és a Trade-Union-ok hallatták hangjukat a zsidóság érdekében. X.

Minőségben órákban izlésben szövef
különlegességelnek vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás
Havas és Grünfeld
posztóáruhaz
Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidó)

Amikor 1935-ben általános választások voltak, Attlee örnagy, aki a munkáspártnak jelenleg is vezére, a választási manifesztumában nyíltan hangot adott Palesztina-barát politikájának és sohasem ejtette el a zsidó nemzeti otthon kérdését.

Ma pedig csak arra kell hivatkoznunk, hogy a munkáspárt szónokai, Attlee-val az élen, a legerősebben támadták a Fehér Könyvet, mert azt hibásnak tartják angol szempontból is. De emberi szempontokat sem hagynak ki elgondolásaikból, hiszen az összes munkáspárti szónokok nyíltan hangoztatták, hogy amikor Németországban oly embertelen üldözésben van részük a zsidóknak, lehetővé kell tenni számukra, hogy eljussanak Palesztina földjére, amelyet az angolok oly sokszor nekik ígértek.

Kétségtelen, hogy ebben a harcban, amelyet a munkáspárt vezet, sok, igen sok barátot talál az angol közvélemény sorában is, mert azok nem helyeslik az angol kormány jelenlegi politikáját Palesztinára vonatkozóan. A legnagyobb angol lapok, a munkáspárt és az angol közvélemény tekintélyes része mellettünk van. Még Amery volt gyarmatügyi miniszter is nyíltan állást foglalt a Fehér Könyv ellen. A közvélemény hangja és hangulata Angliában nagyon is fontos, lényegesebb kérdés, mint bármilyen más országban. Ha még hozzávesszük a Labour párt színavallását, akkor nem sok jövöt kell jósolnunk a Fehér Könyvnek.

Néhány hónap múlva választások lesznek a szigetországban. És mert a „váltogazdaság” elve ismert a brit politikában, hiába Chamberlain minden kétkelési mesterkedése, hiába nem vonta bele a Fehér Könyv előtti időkben a legnagyobb ellenzéki pártot, ez azt is jelenti, hogy nem kell maid semmiféle ragardal lenni az eljövendő kormány-nak, ami Palesztinát illeti, hiszen ellenzéki korában nem adta hozzá beleegyezését.

Küzdeni kell a Fehér Könyv ellen, elszánt akarattal, de ezen a téren a választások után lényeges változásokra lehetünk el-hésztelve. Az bizonyos, hogy a munkáspárt jelenleg barátaink közé számítódik, ami jelentős szövetséges ahhoz, hogy megvalósuljon a zsidóság álma, az önálló és független zsidó Palesztina.

No. 1322—939.

HIRDETMEŊY.

Értesítjük hitközségünk t. tagjait, hogy a f. hó 25-én megtartandó képviselőtestületi választásoknál szavazati joggal bíró hitközségi tagok lajstroma elkészült és az a hitközségi irodában (Str. M. Fuchs 2) a hivatalos órák alatt, d. e. 9—12. d. u. 4—6, az érdeklődők rendelkezésére áll.

Esetleges felszólalások a Választási bizottsághoz címezve, a hitközségi irodában f. hó 20. napján d. u. 6 óráig írásban adandók be.

Ortodox Izr. Hitközség választási bizottsága: Fuchs Salamon elnök h., Bleier Adolf jegyző.

Bethlen István felismeri a veszélyt

Tíz évig volt miniszterelnök Magyarországon gróf Bethlen István. A forradalmi idők utáni tíz esztendőben, amikor valóban konszolidálta a helyzetet és csak akkor hagyta ott a kormányelnöki széket, amikor a jobboldali politika nem elégedett meg többé kiegyensúlyozott vonalvezetésével. Gömbös Gyula volt az első, aki mindinkább jobbra tolt a magyar politikai életet. Most, az újabb parlamenti választások után Bethlen István, ez a higgadt és józan — százzázalékosan jobboldali politikus — arra akarja felébreszteni nemzetét és annak jelenlegi kormányát, hogy ez a mai politika végtelenen a legszűkebb jobboldalába fog torkolni és a börtönben ülő „operettfigura” Szálasi malmára hajtja a vizet.

Bethlen István gróf három oldalas nagy cikkben sötét színekkel festi le a magyarországi politikai fejleményeket és követeli, hogy a jobboldali törekvésekkel számoljon le a kormány. Vádbeszéd ez a cikk, mert amint írja, rendkívül sok régivágású komoly politikus kimaradt a magyar közéletből és a fiatalok és ismeretlenek kerültek a parlamentbe, akik nagyrésze erősen kacérkodók a Berlinből dirigált irányzattal. Az „úsd a zsidót” meg „osszad fel a földet” jelszó rendkívül káros az országra, írja Bethlen gróf.

Tudjuk, hogy neki sem fájt a 600.000-nyi magyar zsidóság sorsa, de már észreveszi az összefüggéseket. Már látja, hogy a zsidó pozíciók elfoglalása után automatice következik minden érték elherdálása és a nyílt propaganda jólirányzott összefüggésekkel egy olyan uralmat akar inaurálni, amely megfélemlít a nagy szomszédunk, megfelelő politikai kalandoroknak, de nem annak „törékeny fel nemzet”-nek, ahogy Bethlen írja, mint amilyen a magyar. Ne új világkézzel, ne új politikai teóriákkal men-tegessük tehát a zavart és forradalmi üzelmeket, hanem állítsuk helyre sorainkban a rendet, a fegyelmet, a tekintélytiszteletet, a könnyelműt megboltyogott nyugalmat.

Epizódok

Rabbi Juda Aszód életéből

Stipan 25-én, szombaton volt 75-ik évfordulója Rabbi Juda Aszód halálának. Nemrégiben nagy cikkben számoltunk be a nagy rabbi életéről és most a kegyelettel jelöl megirunk életének sok ezer epizódjából néhányat, amely legendaként él a zsidóság körében és halálának körülményeit ismer-teljük.

Egy ízben egy komáromi asszony jött hozzá és panaszkodott, hogy férje buskomorságban szenved. Letekig szóltanul ül, semmivel sem törődik és teljesen apatikus. A legkiválóbb orvosi kapacitások vizsgálták meg, de nem tudták gyógyítani. Nem maradt más remény, mint hogy a dunaszerdahelyi rabbihoz menekültek, talán ő mégis tudna segíteni.

Rabbi Juda Aszód nagyon hidegen fogadta az asszonyt és rákiáltott, hogy miképpen gondolja ezt az együgyűséget, mintha ő esodákat tudna csinálni. Ő is ilyen olyan ember, mint más. Különbön is ez a dolog nem tartozik hozzá, mivel ő nem orvos és kár volt az utköltésért, meg fáradságot, hogy idejött. Amikor azonban látta, hogy szárai rend-

Ezzel fejezi be a volt magyar miniszterelnök és ha objektívek akarunk lenni, akkor nyugodtan mondhatjuk, a „vonalvezetést” ő kezdte el, csak most megdöbbenően látja, hova vezetett ez az irányzat. Az mindenesetre megállapítható, hogy a zsidóság jövője kevesebb mint rózsás, inkább rettenetesen tövises lesz, amíg ez az irányzat mind-jobban erősödik.

Kladnóban - fizetnek a zsidók

Minden újság megírta már, hogy Kladno cseh városban megöltek egy német rendőr tisztet. Kérdezhetné a világ, ha még joga volna hozzá, hogy ehhez vajjon mi köze a zsidóságnak? Elvagy Kladno egy szintizta cseh ipari város, ahol bizonyára azért ölték meg ezt a német rendőrt, mert rosszul bánt a csehekkel is. Ugy vették és veszik ott a csehek, mintha — zsidók volnának. Csak-hogy ott hétmillió cseh él együtt, akik mar-élték szabad népi életet és nem tudnak be-lenyugodni abba, hogy most minden egyes porosz rendőr beléjük dörgölje csizmáját.

De akár-hogy is dobják a macskát, min-dég a talpra esik! Egy cseh megölt egy né-metet, a hadisarcot tehát a zsidókkal fizet-tetik meg. Legelső dolguk volt a német ha-tóságoknak, hogy 50.000 márka sarcot vesse-nek ki Kladno Benes párti cseheire és a zsi-dókra. Nem száz, hanem ezer százaléban, bizonyos, hogy zsidók keze nem volt benne a gyilkosságban. Elégé gyűlölik a csehek is ahhoz a németeket, hogy ezt megtegyék. Ki tudja, melyik elkeseredett cseh hazafi nem bírta tovább hazája leitprását és messzgye-nítését. És dühében, elkeseredésében retor-zióval élt. Olyan bosszual, amelyben nin-csen sok értelem, hanem csak pillanatnyi felhevülés és paroxizmusig fokozott ellen-szenv és gyűlölet.

De azért fizetni a zsidóknak kell. Akár-hogyan és bármily cimen; nem lehet máské-pen bosszút állni, minthogy a zsidóktól el kell venni a pénzt. A munkástól félnek, bár az ő ablakon is belönek este 9 után, ha nyitva felejtik. Ezeket csak korbáccal tart-ják, de vagyunkhoz, kegyverülhöz nem mer nek nyulni. De a zsidókat elvenni, ez jó „példaadás” a cseheknek. Ugy gondolják a bícs német urak, hogy rá kell vezetni a kladnoi és általában a cseh népet arra, hogy a német az „barát”, csak egy ellensége van: és ez a zsidó. Ettől kell elvenni a pénzt, ezt kell megsemmisíteni, akár megölik a klad-noi német rendőrt, akár nem. A zsidó pusztuljon! Ebben kulminál minden! Es ha ez

kevél lehangozóják az szonyt és nagyon család-nak látszik, arra kérte, hogy párjon néhány percig. Ezután bement a másik szobába és nem-sokára egy pecsétes levelet hozott ki, amelyet az-zal az úlasítással adott át az asszonynak, hogy kézbesítse azt le férjének.

Az asszony hazavitte beteg férjének a levelet, a következő szavakkal adta át neki: „Ezt a levelet Rabbi Juda Aszód, a dunaszerdahelyi rabbi küldi nekod.” A férfi először rendkívül meglep-tet néz a feleségére és erre az asszony még erő-teljesebben ismételte meg a szavakat. De a férfi erre reszketni kezdett, feltörte a levél pecsétjét, izgalomtan olvasni kezdte — és ettől a perctől kezdve meg volt gyógyulva.

Amikor Rabbi Juda Aszód megkérdezték bi-zalmal köiben, hogy miképpen tudta ezt a csodát létrehozni, a következőket mondta: „Az úgy na-gyon egyszerű és semmi csodálatos nincsen benne. Sok szent könyvben olvastam, hogy amint egy borzalmas hír sokszor elveszi egy-egy embernek a józanságát és belebőröl, ugy megtörténik gyakran az is, hogy egy meglepő esettől ismét visszanyeri szellemi egyensúlyát. Olvastam egy ízben azt is, hogy egy ember súlyos betegségben elvesztette be-szélőképességét és évekig néma volt. Egy éjszaka kinézett az ablakon, ijedten látta, hogy ég a ház

Csak a **GRAND HOTEL** LAFAYETTE-ben lakjon Bucurestiben

Központi fekoés. Komfort. Olesó. Otthonos. CALEA VICTORIEI No. 11 — Telefon 3-3410

meglesz mindenütt, — akkor boldog lesz a cseh nép is, meg a világ valamennyi nem-zete. Vajjon meddig lehet még a világ sze-mébe port hinteni?

Zsidók, mint pilóták

Ha a mindenkori zsidó írók írásait olvasgatjuk, találkozzunk a „Luftmensch” fogalmával. Magyarul nem is lehet ezt jól visszaadni, de ha körülírjuk, talán így határozhatjuk meg: emberek, akik a levegőből élnek. Nincsen biztos foglalkozásuk, tengenek lennek. Ilyenekkel van tele sok lengyel város, meg régebben az orosz városok, sőt ha jól körülnézünk erre mifelénk, akkor itt is találunk belőlük sokat, „luftmensch”, a legtöbbet a körülmények kényszerítik arra, hogy semmiféle foglalkozást ne üzzön, mert nem tud elhelyezkedni, nem tudja, mihez fogjon. Sokszor szaktudása sincsen, hiszen fiatalkorában csak zsidó tudományokkal foglalkozott, de meg az élet sem kényezteti el az ő zsidóit.

Ezzel szemben a modern kor legújabb zsidó „luftmensch” az a hat telavivi fiatal zsidó, akik a napokban vizsgáltak le a palesztinai főköormányzó előtt és pilóták lettek. A luddi repülőtéren folyt le a vizsga, melynek során bravuros repüléseket mutat-tak be a közönségnek és szakembereknek. Volt ott két rabbi is, akik közül az egyik bibliai idézetekkel bizonyította, hogy a repülés a cionizmus szimbóluma. Az első cionisták is az álomvilág, a levegő kékkéjében mozgó gondolatok apostolai voltak.

A zsidók mint pilóták. Nem új, eddig is voltak. De a szentföldön kétszerez jelentősége van ennek, hogy végre ott is lesznek a levegőnek zsidó hősei. De nem, akik úgy élnek a levegőből, mint a régiek, hanem mint modern Ikaruszok. Szállítani

és erre elkiáltotta magát: Tűz van. Ettől az időtől kezdve tudott beszélni.

Ugyantágy történt ebben az esetben is. A világ azt hiszi, hogy én nagy ember vagyok. A világ lehet, hogy téved, sőt bizonyos, hogy téved ebben, de az nem változtat a tényen. Ezért gondoltam azt, hogyha az a szegény beteg meghallja, hogy a dunaszerdahelyi rabbi sajátkezileg ír neki egy levelet, amelyben „refúo selémot” kíván neki, ez a meglepő hír kedvező hatással lesz rá, ami hirtelen megöngilgítja majd elborult agyát. Ugyátszik, hogy feltételem helyes volt, mert eredménye mutatkozott levelemnek.

Senkisé tudott neki előre köszönni, mert mindenkit megelőzött ebben. Akár zsidó volt az illető, akár máshili. Az volt a szokása, hogy az imádkozás után egy órát még az imaházban töltött tanulással. Egy ízben, amikor hazafelé tartott, és mindkét keze teli volt szent könyvekkel, egy szegény házaló hibe jött vele szembe eléggé rongyos ruhában és amikor meglátta a sok könyvet rabbi kezében, el akarta venni tőle, hogy segítségére legyen. Erre Rabbi Juda Aszód a következőt mondta:

— Isten őrizzen, hiszen Maga egy kohanita és

Schwartz Menghértiné orth. zsidó leány'nternátusa
Oradea, Ep. Clorogariu utca 8
fiu- és leánygyermekek nyaralattása 5 éves kortól **Bráthán**
Állandó orvosi és tanári felügyelet! — Hízókura! — Mérsékelt díj! — Különö referenciák!
PROSPERTUS! TELEFON 12-11 és 1400
Pótvizsgára előkészítünk nyaralótelepünkön szaktanár vezetésével

épült, hogy minden egyes család tagjaira számárnyukhoz mérten „robot”-ot vehettek ki, akik azt vagy ledolgozták természetben, vagy pedig megváltották.

Az óbudai gettóból jártak a zsidók Pestre üzleiket lebonyolítani és gazdasági életüket is így rendezték be. Az elmúlt század és a mai modern Budapest legjobbjai innen kerültek ki.

1890-ban kiöntött a Duna és egy méternyire előtűnt a templom, dacára annak, hogy a templom egy kis magaslaton emelkedett, mintha egy sziget lett volna. Az árvíz emlékét egy emléktábla jelzi, amelyet a frigszékény alatt a vizzállás megasságáig építettek a falba. A templomépület egy méter vastag falal rendelkezik.

A templom vízmedencéje (kier-je) pálmalevél alakú, amely azt látszik bizonyítani, hogy a régebbi templomból helyezett át ennek előcsarnokába, tehát több száz éves. A templom 40 méter magas épület, van érdekes tornáca, amely hatalmas méretű. 15—20 méter magas, vastag oszlopokon nyugszik. Az almenior eredeti márványkerettel karsu oszlopokon nyugszik és négy obeliszkjét egy nagy koszoru foglalja össze. Szép faragványai vannak. Levita hangszer, hátra formák. A templom teljesen ortodox stílusú, kétemeletes női karzata van, megfelelő stílusú részecskével. Renszensz stílusú boltíves gipszfigurái érdekesek, aranyozása eredeti. 128 év óta semmi nagyobb változás. Csillárjai régiek, csak ahol egykor gyertyák égtek, most villanykörte vannak.

Nagyon érdekes, hogy van egy külső hatalmas óraja, ami a legnagyobb ritkasága zsidó templomnak. Hatalmas méretű, fémételes óraműről gerendák tartják a fedélszerkezetet. A padláson pedig személynesen figyeltem meg, hogy a tetőgerendák között beleekelt húzalok tejeinek közepén különleges szerkezettel összekapcsolva irányítják az órákat.

8.

AZ ÓBUDAI ZSIDÓSÁG MUZEUMA Ugy az 1885-ben, mint az 1896. évben terített országos kiállításán az óbudaiak templomfelszerelése, amit kiállítottak, nagy feltűnést keltett. Most muzeálisan van elhelyezve. Kemény Lajos kormányfőtanácsos és Orova Zsigmond hitközségi elnök teremtették meg az óbudai templom muzeumát. A muzeum egy földszinti és három emeleti szobában van elhelyezve. A földszinten frigszékény függönyök, tórákpények és templomi ezüst felszerelések. A 48 frigszékény közül a legrégebb 1747. évől való, a legújabbat pedig a 12 évvel ezelőtti tragikus körülmények között elhunyt dr. Schreiber Ignác főrabbi emlékére ajándékozták tanítványai. A függönyök java gazdag kivitelű, aranyhímzésű díszítésekkel van ellátva. Az egyik függönytakarón a főpapi mellvált, a szentély asztala a 12 kenyérrel, a rézmedence, a két kőtábla, az oltár, a menora, a főpapi palást van kihimézve. Az üveges szekrényben elhelyezett ezüst tórádiszkek és egyéb templomi felszerelések szépség, ritkasága és nemes kidolgozása megragadja figyelmünket. Érdekes megemlíteni a 11 cm. magas, 30 dkg. súlyú tórádikeresztet és a hozzáillő két oszlopos koronával egybeépített tórádiszt, vértittel és mutatóval. A tórádmeltek száma 27. A vitrinekben vannak eszrog, beszomimartók, közöttük filigrán munkák, ritkaságok, perselyek, serlegék és egyéb templomi edények.

Az emeleti helyiségekben van a hitközség levéltára, régiségtára és könyvtára. A levéltár anyaga bőséges, feldolgozás alatt áll. Feldolgozás után még sok kérdésre kaphatunk választ az óbudai hitközség életéről. Láthatók még az 1820 előtti templomnak előzője is és az 1784-ben alakult „Musterhauptschule” (lelemi iskola) emlékei. Az empcire stilben épült „Illés stréke” pártalan a maga nemében.

9.

2000 ÉVES SÍRKÖVEK Külön érdekesség a szobának az 1737. évben megnyitott és 50 év megoszni temető két sírköve. A régi zsidó temető a mai Lipótváros gyönyörű palotájának helyén volt. A régi zsidó temető sírköveit házak, várak építésére használták fel, kegyeletet nem ismerő kezek. Feltehető, hogy római domborműves sírköveket a másik oldalon héber felirással ellátva, zsidó sírkövekké állítottak.

tottak. Ezek a sírkövek 2000 évesek. Ebből következik, hogy ezek már akkoriban is zsidó halottak felett állottak. Az egyik egy 1724-ben elhunyt Kopl ben Mose Léb sírköve. A latin oldala a szöveg felett két oszlop között négy alakot mutat. A felírás egy római légio őrmesterének négy gyermekéről szól, akik rövid egymásutánban haltak meg. A másik sírkő 1772-ből való és Cirl bász Abiliz (Abelész) nyugszik alatta. A tuloldal pávét és gyermeket ábrázol.

A könyvtárban 2000 kötet van, kizárólag héber tárgyú és szövegű. Itt vannak a régi óbudai templom alapszabályai és emlékkövei. Műnz Mózes világhírű főrabbi „Ansé Menucho Nechona” (óbudai lelkiösvény) alapszabálykönyve megragadja figyelmünket. Ugyancsak ott találjuk az Óbudán működő P. L. Freudiger rabbi-önök, az Óbudai Freudigerek ösének kezeirását és olvashatjuk azt ebben az említett könyvben. A Haynau által az óbudai zsidókra, — a szabadságharc támogatása miatt — kivetett bírságnak nyilvántartó könyvét is itt találjuk. Ez az óbudai muzeum rövid áttekintése...

10.

LÁTOGATÁS DR. NEUMANN JÓZSEF ÓBUDAI FŐRABBINÁL Az óbudai zsidóság múltjának monumentális dokumentumait átmentem a gróf Zichy-utca 9. sz. alatt levő hitközségi székhelynek palotájához, ahol az elsőrangú intézmények mellett elemi iskola, talmud-tóra és naponkénti tanulással végző a nevelési munkát, míg az agókházában, népkönyvtárban örökletes zsidó szociális munka folyik. Az intézmények megtekintése után érkeztem az óbudaiak népszerű rabbiához: dr. Neumann Józsefhez, aki minden energiát az anyakönyvi kivonatok precizitására kénytelen fordítani, nehogy bárki a nála jelentkezők közül állampolgári jogától elcsessen.

Az ősz főrabbi, aki az 1915-ben elhunyt Jicchak Jakob Reines, a híres lidői rabbi és kiváló Mizrahista vezérének volt a veje és aki maga is nemzeti aipanon álló vallásos rabbi, — nagy elfoglaltsága dacára, vendégszeretettel fogad. Nem akartam hosszan munkájától elvonni, de ragaszkodott ahhoz, hogy mint régi ismerőssel elbeszélgessem velem és addig is, míg idői szakíthatott, bevezetett könyvtárszobájába, ahol megérkezésig elmerültem könyvszékényeinek vizsgálatában. A szoba mind a négy falát, fel a mennyezetig könyvszékények szegélyezik, amelyekben a zsidó tudományok kulturkincsei mind fellelhetők.

Rendes kőnap volt és ennek dacára a volt

Megszabadulhat
a ruhájárárárhulló kellemellen fejkorpától, ha

„HEINRICH”
PETROL
szappant
használ.

Megszünteti a hajhullást és korpázást.
Kapható minden szaküzletben.

brassói főrabbi hivatala és előszobája állandóan nagy tömegtől volt zsúfolt. Fiaitok, öregek, férfiak, nők, a társadalom minden rétegéből rendkívül túlelmentel váriak sorjakra, hogy úgy megük, mint utódaik számára, az általuk vélt biztonságot és nyugalmat szűkületi és lezármasi okiratokon keresztül megszerezzék.

Míg a szomszéd szobában levő főrabbin fanatizmussal határos türelem uralkodik, mikor mindenkinek ügyes-bajos dolgai végighallgatja, addig én már túrelmelemből kezdtem lenni, mert úgy érzem, hogy a rabbi által megkezdett munka végeláthatatlan ideig eltarthat.

A főrabbi végül mégis leváltatva magát, időt szakít részemre is. Régi emlékeket elevenítünk fel majd azokról a zsidó sorstragédiákról beszél, amelyek hivatali szobájában nap mint nap lejátszódnak. Szeretettel emlékszik meg lapunkról, melynek eszmet küzdelmeit értékeli.

Elbuszuzunk. Lakásának erkélyéről még felhívja figyelmemet hitközségének egy szembenlevő régi, kisebb színelőadójára, amelyhez az óbudai zsidóság történetének sok emléke fűződik.

Óbuda, a nagymultú és bizonytalan jövőjű magyar fővárosi zsidóság bősége volt és ezért nem érdektelen — úgy véljük — ha történéssel ilyen részletesen foglalkozunk.

Carmen Sylva a Fekete-Tenger gyöngye

Megkezdődött a furdőszezon!! **A NÉPÜNK**

az egész furdődény tartamára egyéni és társas kirándulásokat rendez Carmen-Sylvára

Minden előfizelőnk és olvasónk részvehet a kedvezményes nyaraláson. — Jelentkezze azonnal csoportkirándulásunkra.

Egyéni utazások egész idény alatt!!

Megállapodást létesítettünk Carmen-Sylva legelegánsabb és legkomfortosabb orth. kóser pensiójával, mely szelvényünk ellenében a „Né p ü nk” előfizetőinek és olvasóinak az alanti előnyös áratok nyújtja.

Előszézon: Június hó 30-ig. Napi három szori étkezéssel teljes pensió 170 lei, illetve 200 lei. — Főszezon: Jul. 1-től, aug. 31-ig 240 lei, illetve 280 lei. — Utolsózezon: Szept 1— 15-ig 150 lei, illetve 170 lei

A carmonsylvai iszapfürdő gyógyit reumatikus lájdalmakat, izületi csontgyuladást csonttuberkulózist. — Kirándulások a Feketetenger partvidékére. — Séta hajózáások

Irjon azonnal, hogy megküldjük Önnek kedvezményes nyaralási szelvényünket. Társasutazásban résztvenni óhajtok jelentsek be azonnal részvételükkel. 50%-os utazási kedvezmény

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Naptár 5699

Péntek: Szivan 29, június 16.

Szombat: Szivan 30, június 17. 4 פדק

Heti szidra: קרר

Heti haftora: חשמיים נסא

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.59

Gyertyagyújtás 8.21

Istentisztelet kezdete 8.29

Szombat befejezése 9.33

Szombat, vasárnap: jun. 17 és 18-án, Ros-Chodes.

Választási utóhangok

Bevalljuk, annyira kényes a téma, hogy gummitűztyűs kézzel lehet csak hozzányulni. Olyan érzékeny „szerveket” érint, amelyből, ha egyet is megsértünk, gyulladásba jön. A nemrég lezajlott parlamenti választásról van szó.

A nagyváradi „Napló” „őszinte szavakat” írt arról, hogy a Szamos tartomány kereskedői nagyrészt dr. Soós Istvánra adták le szavazatukat és mert ezeknek a szavazóknak nagyrésze zsidó volt: így a magyar jelöltet juttatták be a parlamentbe a tartománybeli zsidók.

Ez a beállítás nem tett jó szolgálatot sem a magyarság, sem a zsidóság, de különösen nem tett jó szolgálatot a románság felé. Románia történetében elsősorban történt meg, hogy a parlamenti választásokon nem pártok és nem nemzetiségek vonultak fel, hanem szakmai testületek és így minden párt vagy nemzetiségi kategorizálás helytelen. A választók a megalkult céhek képviselőire adták le szavazatukat, anélkül, hogy tekintetbe vették volna a képviselők egykori párt-elhelyezkedését. Káros dolog tehát, ha a szavazóknak olyan intenciókat tulajdonítanak, amelyek élesen szemben állnak az új alkotmány szellemével és azt a hitet keltik, mintha továbbra is számoltak volna a felosztaltt és megszüntetett pártok eszméi létezéséről. Ez a beállítás egyenes meggyanúsítása a szavazóknak, ami ellen egyformán tiltakozni kell úgy a megválasztott képviselőnek, mint a szavazóknak.

Erthetetlen tehát, miért kellett ezt az ügyet „magyar ügynek” beállítani. Ismerve a zsidóság hangulatát, kétségtelen bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy ők Soós István nem mint „magyart”, hanem mint egy szakmai testület képviselőjét választották meg.

A 10.000 szavazóból, akik ebbe a kategóriába szavaztak, 7000 a zsidó. Mielőtt megjegyezzük, hogy nem tartottuk volna lehetetlennek azt sem, hogy ezek kedvéért egy zsidó jelölt is felkerült volna a listára. De ha ez nem történt meg, akkor a zsidó szavazatok azért juttattak dr. Soós Istvánra, mert:

ad. 1. A kormány maga is azt dokumentálta azzal, hogy a magyar népközösség tagjait is jelölte, hogy reflektál a kisebbségi ember jelenlétére a törvényhozásban s azt

senkise megtagadhatja, hogy a zsidók nem a többséghez, hanem az ország kisebbségéhez tartoznak. Mintha ezzel jelezni kívánta volna, hogy a zsidó szavazók támogathatják a kisebbségeket.

ad. 2. A zsidó szavazók, ha dr. Soós Istvánra szavaztak, akkor ez nem „nemzeti-ség-politika” demonstráció volt, hanem a bizalom kizárólag annak a férfinak szült, aki hosszú éveket volt a nagyváradi városbíráján, mint helyettes polgármester is és ebben a minőségben megértő és lojális volt a polgársággal szemben.

Ezért rossznak kell, hogy a lapszerkesztő ebből „magyar ügyet” csinált és úgy állította be, mintha a szavazatok dr. Soós István magyarságának születte volna. Ezt tagadnunk kell. Csakis a személyének születte a szavazatok, mint annak az embernek, aki mindenkor dokumentálta, hogy megértő a polgárság bajaitól szemben. A választók szupponálták, hogy ez a jövőben is így lesz és inkább olyan ember legyen szószólójuk, akit már ismernek, mint egy ismeretlen. Kérkedni ezekkel a szavazatokkal tehát nem kellett volna. Vagy ahogy egy magyar lap reflexiójában helyesen jegyezte meg: „nem izléses dolog a választási eredményekből zsidókérdést csinálni.” Annál kevésbé volt ez okos és taktikus, mert amíg magyar részről hevesen tiltakoztak az ellen a beállítás ellen, mintha a zsidóság segítségével jutott volna be a magyar képviselő a parlamentbe, román részről hasonló ellenérzést kellett a felhínlakozó hízelkedés. Az „őszinte szavak” tehát mindenképpen eltévesztették hatáskutát és diplomációjuk nagyon is állászó céltzatokat látottak. A zsidóság meg éppen nem kért belőle, hogy „érdekében” ilyen nyers sajtó-megnyilatkozás lásson napvilágot, amellyel semmi közössége nincs.

Amint a magyarság is tisztában van azzal, hogy milyen mértékben fűzik kisebbségi érdekszálat egymáshoz az ittélő zsidókat és magyarokat, a román vezetőkörök sem az egyes zsidó-magyar, vagy magyar-zsidó lapok „lappolitikáját” kell tekintetbe vevők, ha nem azt, hogy itt lehetett egy derék embernek szülő szavazattömege, amit a kormánypolitika is helyesnek látott, de ez nem változat a zsidóság fellelegésén, amely akkor nyilvánulhatott volna meg százpercentesen, ha zsidóira is szavazhatott volna. Az önálló kisebbségi elgondolásokra elég értelt ma már az erdélyi zsidóság, amely nem néz se jobbra, se balra, s ha módot adnak rá, akkor nyílegyenes uton haladna az önmagát való képviseltes felé.

Szeretnénk, ha nem maradna keserű sajtó ezután a választás után... (—r.—n.)

HUSZMILLIO FONT ALAPTÖKÉJE VAN A PALESTINAI BANKOKNAK. A legutóbbi hivatalos statisztikák szerint Palesztina területén hatvan bank működik a hitelszövetkezeteken kívül. A hatvan bankból 36 belöldi tőkesalapítás, hat külföldi tőkéjű bank és 18 külföldi bankiök. A hitelszövetkezetek alapítókéje meghaladja az ötmillió fontot. A bankok összesen 5 milliárd 698 millió font betétet kezelnek.

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
Str. Lipsican 7.
Telefon: 462-91

Postavámai szemben
București erdélyi konyha

Tökéletes hatása miatt legelismerőbben nyilatkozhatok a Gastro-D. gyógyszeréről...

írja nekünk Zamhoff Ottó földbirtokos, Poiana Blenchi (Ofic. Galgáu, jud. Someș) mult évi október 10-iki soraival, majd folytatja:

„...nagyon kérem, sziveskedjenek postafordultával egy üveg Gastro-D-t utánvétel tuloldali címre küldeni. Mint a multban, úgy most és ezután is a legelismerőbben nyilatkozhatok az Ön gyógyszeréről, mert még minden esetben, kiknek ajánlottam, elérte a legtokéletesebb hatást. Kérem a küldeményt lapom vétele után azonnal elküldeni. Meleg üdvözléssel maradok mindenkit tisztelő hive”...

Gyomor- és béllelegységben szenvedők nagy tömege fordul hozzánk nap-nap után hasonló köszönő és másoknak ajánló leveleivel, akik a Gastro-D. ma már közkincsé vált gyógyszernek köszönhetik egészségüket.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvétel mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calca Victoriei 124.

— OLCSON NYARALHAT BULZON ORT. KÖSER ELLÁTÁSSAL (Stăna de Valera vezető iparvasút mentén. (Érdeklődni: Silberstein Bernát, Bulz, Of. iad.

— A „SAINT LOUIS” HAJÓ UTA-SAINAK KÁLVARIAJA. (Havanna.) A „Saint Louis” hajón Németországból menekült zsidó utasok sorsáról egyre ellentmondóbb hírek kerülnek forgalomba. A menekülteket segélyező nemzetközi bizottság külfölte erőfeszítést tett annak érdekében, hogy a menekültek kiszállhassanak a Fenyök Szigetén. Havannai zsidó menekült körökben azt állítják, hogy a Saint Louis gőzösön tartózkodó menekültek közül kétszázan verszerződést kötöttek, amelyben arra kötelezték magukat egymással szemben, hogy egyidejűleg öngyilkosságot követnek el, ha a hajó visszatér Hamburgba. — Hamburg távirat azt közli, hogy a Saint Louis gőzös 922 utasa San Domingónál, Kuba sziget keleti államában, partra szállott.

Köszönetnyilvánítás
Mindazon rokonainknak és ismerőseinknek, akik boldogult férjem, illetve édesapám elhunytá alkalmából részvétüket tolmácsolták, ezúton mondunk hálás köszönetet.
Uioara. **Sternberg Izidorne és családja.**

— ZSIDÓ EMIGRANSOK TRAGÉDIAJA A TENGEREKEN. (Genf). A kivándorlási és jöteknysági intézményekhez hivatalos értesítés érkezett, hogy Kuba, Uruguay, és Kolumbia délamerikai államok mindennekü zsidó bevándorlást betiltottak. Washington jelentés szerint három hatalmas tengerjáró mintegy ezer zsidó utast próbált a Karibi tenger mentén partra tenni, de csupán néhány embernek kubi bevándorlást engedélyezték. Most megkísérlik az emigránsokat Csileben partra tenni. Jeruzsálemi híradás szerint hétfőn egy angol cirkáló egy uszályhajót tartóztatott fel, amely 400 illegális zsidó bevándorlót akart bejuttatni Palesztinába. Ezeket most Haifába rendőri őrizet alá vették. Vád alá helyezik őket a bevándorlási rendelet megszegése miatt, de büntetésük kitöltése után Palesztinában maradhatnak.

— JAHRZEITABLA alumíniumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 személyes lei 150, kétszemélyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő Boros papírkereskedés, Cluj.

Wegdwood ezredesnek, a cionizmus régi keresztény harcosának beszéde a zsidó „rabszolgák” érdekében

Az angol demokrácia fokmérője és legfőbb biztosítója a parlament, ahol mindenki elmondhatja véleményét. Palesztinának, mint zsidó országnak továbbépítése szempontjából igen fontos, hogy milyen hangokat ütnék meg ottan a zsidóbarát vagy zsidóellenes képviselők és miniszterek. Elég sűrűn van napirenden a palesztinai kérdés, ami azt jelenti, hogy bántja az angolok lelkiismeretét ez a kérdés és a zsidó szenvedések nem közömbösek a brit közvélemény előtt.

Nel Becker képviselő kérdezte meg először, hogy a 25.000 certifikátot mikor akarja kiadni az angol kormány a német zsidók számára? MacDonalddal régi fogás szerint „diplomata” választ adott. Most tárgyal a fő-kormányzóval ez ügyben. De nem akarja huzni a dolgot.

Tom Williams képviselő megkérdezte a gyarmatiügyi minisztert, hogy milyen a helyzet ma Palesztinában? MacDonalddal azt válaszolta, hogy vannak szörvényszerű terrorcselekmények, amelyek arabok és kisérszben zsidók is elkövetnek. Bevallotta, hogy nem tudnak elég befolyást gyakorolni az arab lakosságra és nem folynak a kerekasztal konferencia óta újabb tárgyalások az arabokkal. Végül kijelentette, hogy körülbelül ezer illegális bevándorlóról tudnak, akik május hónapban jutottak Palesztinába.

WEGDWOOD EZREDES INTERPELLÁCIÓJA.

Az angol alsóház következő ülésén Wegdwood ezredes szólt fel és éles hangon bírálta a kormány magatartását. Hatalmas beszéd volt és nagyjából a következőket tartalmazta:

— Az utóbbi hónapokban sok hajó érkezett Palesztinára partjához, amelyek szerencsétlenül menekültek vittek kényelmellen és szűk fedélzetükön.

— Néhány száz tonnás hajók, amelyekben sok embert szálltak össze. Hónapokig szenvednek a tengeren és amikor partra akarnak szállni Palesztinában, akkor a legkésőbbes esetben eszközök sem riadnak vissza, csak-hogy tervek sikerüljen. De ha partra érnek, akkor sem ér véget kálváriájuk. Arabok és rendőrök kezébe kerülnek, akiknél újabb atrocitásban van részük.

— Ezeknek a menekült hajóknak utasai nem mások, mint az üldözések elől menekülő rabszolgák. Olyan körülmények között menekültek ki Németországból, amelyek rosszabbak a négeres rabszolgáságnál. A múlt század hetvenes éveiben törvényt hoztak, amelyek értelmében az a néger, aki brit hajóra lépett, ipso facto, szabad emberré vált és nem volt többé és nem volt szabad őt többé kiadni urának. Ma éppen fordítva történik: elfogják a rabszolgát és vissza viszik őt parancsolójához. Ugy látszik, hogy a németországi zsidóüldözések oly módon „hatalmították meg” a kormányt és különösképpen a palesztinai kormányzatot, hogy ő maga kész elvégezni a németországi rabszolgatartók által kért legmocskosabb munkát.

Szovata-Fürdő

A fürdőtelep legszebb helyén, a Casa Magistratilor szomszédságában épült festői fekvésű

„Splendia”

villában elegáns szobák, ragyogó kilátással június 15-től kaphatók. Nagy kert az ős tölgyes és lenyves aljában. Minden szobában vízvezeték, villany, fűrdőszoba, legteljesebb komfort. Cim: Spitzer, Sovata-Bái vagy Cluj telefon 19-40.

NINCS TÖBBÉ KEGYELEM...

— Az embernek az az érzése, hogy a könyörtelen utolsó szikrája is kialudt a világban az utolsó tíz hónap alatt. Amikor a hetven ember annakidején Csehszlovákia és Ausztria között a dunai sziklaszigeten volt, akkor a megdöbbenés még oly nagyfokú volt, hogy a gyarmatiügyi miniszter személyesen adott ezeknek a zsidóknak palesztinai certifikátot. Most pedig mi magunk is beallunk azok sorába, akik embertelen intézkedésekkel akadályozzuk meg, hogy az üldözöttek elérjék a vágyott nyugalmat.

Erről beszélt Wegdwood, utána felsorolta a hajókat, amelyeket elfoglalt a palesztinai vizeken, majd esetelte a menekültek nagy nyomorát. Különösen az Aghios Niko-losos hajó sorsára tért ki, amelyre a parti őrség rálovetett. Három ember halt meg erre a „magasabbrendű megnyilatkozás”-ra. Az az érzése, hogy az angol nép fiainak nem lett volna szabad 1939-ben ilyen magatartást tanusítani. Kérde, hogy „emberies és hazafias” tettéért megjutalmazták-e a „nemes” rendőrtisztet, aki rálovetett a hajóra?

— Meddig akarja a gyarmatiügyi miniszter ezt a politikát folytatni. Nem engedhetjük meg nevének bemozdítását. Lehetséges, hogy a gyarmatiügyi miniszter urnak sikerüljön fog az illegális bevándorlást megszüntetni, az azonban kétségtelen, hogy ez nem fogja az angol nép becsületét szolgálni az emberiség történelmében.

— A zsidóknak kötelességük ezt az előírást megszegni. Ha pedig a zsidók képtelenek is valamilyen törvényt megszegni, védekezni fognak és akkor ez az egész törvényt csufos kudarcot fog vallani. Jól tenné tehát a gyarmatiügyi miniszter, ha oly gyorsan, amint lehet viszonzná ezt az egész törvényt.

A GYARMATIÜGYI MINISZTER VALASZOLT.

Érdekes, hogy MacDonalddal gyarmatiügyi miniszter Wegdwood ezredes ama kérdésére, hogy vajon megjutalmazták-e azt a rendőrtisztet, aki lövetett hajóra, a legkomolyabb hangon válaszolt:

— Nem kapott díjazást tettéért, csak törvényes kötelességét teljesítette.

Ezt innen nem tudhatjuk, hogy elérte a gunyt a miniszter, de valószínűleg válaszolta, hogy megfelelő angol-hídegyvélrel választotta, hogy kintüntetést nem kapott. De ettől függetlenül megiegyezte, hogy az angol kormányra mély benyomást tesz az európai zsidóüldözés.

A menekülő zsidóság letelepítésénél elsősorban Palesztinára gondolunk. De nem szabad elveszteni mértékünket. Palesztina alig nagyobb a walesi hercegségénél és Palesztina nem oldatja meg az egész menekültkérdést, még akkor sem, ha sokban hozzájárulhat a probléma nyugvópontja juttatásához. Nem tanusítunk embertelen nemtörődomséget a menekültek sorsa iránt.

— Wegdwood ezredes azt kéri, hogy engedjük be a menekülteket és a mi emberiségünkre apellál. Boldog lennék, ha a felhívásnak eleget tudnék tenni. Sajnos, nem tehetem. Illegális bevándorlást nem engedhetünk meg.

— Nem engedhetjük meg az illegális bevándorlást, mert ez újabb vérontáshoz, terrorhoz és gyűlölethez vezetne Palesztinában. Ha egy hajónak megengednénk, akkor a többinek is meg kellene engedni. A szentföld nem tisztekre, hanem szászerekre. De illegális uton olyan zsidók is jöhetnek, akik nem tartoznak a zsidókat üldöző államok közé.

Wegdwood ezredes beszéde igen mély benyomást keltett nem csupán az alsóház, ha-

Egy szem datolya

Előfordult, hogy városunkba egy zsidó ember datolyát hozott. Odajött az egész község és mindenki meg akarta nézni. Csodálkozva mondták: „Ime ez a datolya, amely Erec Izraelből jö — és felvillant látomásban szemek előtt Erec Izrael története: most átmennek a Jordánon, — ime itt van Machpela barlangja, — ott van a Nyugati Fal, — itt át lehet menni az Olajfák hegyére, — ott meg viszont enni lehet tészés szerint szentjánoskenyeret, sőt datolyát, amennyi csak beléfér az emberbe. Es annyi földet lehet gyűjteni, hogy koporsójában feje ad tegyek, hiszen több nem kell az embernek. Mind erre gondolnak, sóhajtoznak és könnyeznek.

Mendele Mocher Szeferim.

nam az egész angol közvélemény előtt is. Ha e pillanatban nem is volt praktikus eredménye kifelé, lehetséges, hogy burkoltan mégis más belátásra fog jutni az angol kormány és a zsidóság „illegális” bevándorlásának nem fog fejegetni szegény, hanem úgy emlezi jóakarattal, mint a múlt év őszén tették, amikor kezdődött ez az egész nagyvadású illegális bevándorlás.

Kétségtelen, hogy a zsidóság zöme nem tartja semmiképpen illegálisnak a palesztinai partraszállást, amelyhez történelmi jogunk van és a san-remói határozat értelmében a zsidóságnak abszolút jogi állapontja lehet a partraszállás, amelyet nem lehet eltakarni, mert az angol birodalom jó viszonyt akar fenntartani az arabokkal. Wegdwood ezredes szava messzire fog hallatszani az egész angol-szász birodalomban és Amerikában is, s még kell legyen a kellő visszhangja.

LEGIDEALISABB HASHAJTO, VÉRTISZTÍTÓ,

ephejtő a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, helvényesség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvás, gyomor és bélgyulladások teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.—. Lel. Minden várost és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— ORTH. KOSER special téli szalámi, mindenféle felvágott különlegességeket a legelőbbé áron szállít Meister Izsak Tg.-Mures, Pasagiul Măcelar 3.

— EMEKEDTEK A PALESZTINAI ERTEKPAPIROK A „FEHER KÖNYV” MEGJELENÉSE UTÁN. A telavivi börze már a közzététel előtt átszenvedte a viharokat, amik a Fehér Könyv körül dultak. A publikálás maga csodamódra emelkedést hozott az értékpapír piacon. A jelzőbank 5%-os kötvényei 88 háromnegyed, a 6%-os kötvények fél százalékkal emelkedtek. — Emelkedés mutatkozik a többi vezető papirokban is: Bicur fél százalékkal, a KKL 4 százalékos kötvényei háromnegyed százalékkal emelkedtek. A Nir-obligációknál ép-penséggel 1 és egynegyed, sőt egy és fél százalékkal az emelkedés. Az APC, a Hachsharat hajtsuk, nemkülönben a Potash részvényei szintén íremelkedést mutatnak. Az értékpapír index így változott: Május 15-én 100.67 volt a kötvények és 98.58 a részvények indexe. Viszont május 29-én így festenek ezek az inedxszámok: 101,47, illetve 99,40.

— VEGH SALAMON segesvári metsző BAZÁN orth. kóser vendéglőt nyitott. Kéri a n. é. közönség szives pártfogását.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodéga! Gelbstein-nál, Bucureşti Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39 Olcsó és pontos kiszolgálás!

A „zeide” (nagy-
apó) leányainak
tragédiája

Apácakolostorban, rabbi jelenlétében halt meg Mendele Mocher Szeferim egyik lánya

A másik még életben levő leány elhagyatottan és belegen fekszik egy francia kisvárosban. — Meir Michael Abramovits hatyudala

Lapunk legutóbbi számában megjelent cikkünk, amelyben Mendele Mocher Szeferim fiának élet történetét és tragédiáját írtuk meg, általános feltűnést keltett. Olvas ismeretlen adatokat hoztunk olvasóink tudomására, amelyet eddig nem tudhattak és amelyről a zsidó világsajtóban nem igen írtak. A „zeide” családjának tragédiája azonban nem fejeződött be Meir fiának életével és halálával. A legnagyobb zsidó mesemondó örökre beirta magát a zsidó irodalom történetébe, de ez még nem jelentette azt, hogy gyermekei boldogok lettek volna. Azt hihetnénk, hogy egyetlen fiának tragikus élete mellett legalább többi gyermekei éltek kiegyensúlyozott életüket. De nem! Két leánya is volt, akik közül az egyik már meghalt, a másik pedig nagy nyomorban és elhagyatottságban még most is el egy elhagyatott francia kisvárosban.

Egy ilyen gigász nagy irodalmi értéknek, mint amilyen Mendele volt, nem adott meg, hogy örömtől talájon gyermekeiben. Két leánya közül az egyik örök almat alussza és a másik élete is csupa tragikum és „regény”.

AHOGY KÉT ELET ELINDUL

1905-ben, amikor Mendele távozni kényszerült az októberi forradalom miatt Oroszországból, Svájcba ment családjával, illetőleg leányaival, Zínával és Evával. Ott emigráns oroszok között éltek és mert a cári Oroszországba nem akartak visszatérni, életüket is aszerint akarták berendezni. Két évig laktak Genfben, majd onnan mindketten Franciaországba mentek. Egy kis egyetem város van ott, Montpellier, amelyet a világháború óta sok kelet-európai zsidó ifjú ismert meg, akiket az antiszemitizmus elkergetett hazájukból. Akkoriban még csak az orosz zsidó ifjúság kényszerült arra, hogy külföldi egyetemekre járjon, hiszen az akkorított numerusz klauzuz meg csak ott divott.

Montpellierbe jártak az orvosi fakultásra és ott is doktoráltak. Mindketten orvosok lettek, Zina és Eva. Nagyon okosak, kedvesek és rendkívül képzetek voltak. A szabad francia föld minden áldását élvezték, zsidó mivoltuknak súlyát nem éreztették.

ZINA ELETE ES HALÁLA

Avignon környékén telepedett le. Apjának okosságát és temperamentumát örökölte. Energiikus volt, teli ambícióval, életkedvvel és a környék lakossága körében nagy szeretetnek örvendett. Talán boldogság jutott volna osztályrészül Zinacska számára, ha egy komoly és halálos betegség nem támadja meg. Mint orvos tudta, hogy mi a betegsége és így tudta azt is, hogy nincsen számára gyógyulás. De belenyugodott abba is, hogy élete fonala így hamar megszakad és a temperamentumos, élénk és okos Zina nem akart terhebe lenni embertársainak. Visszavonultan élt és nem engedett senkit sem magához. Sok betegre ajánlotta

fel szolgálatait, akik hálások voltak az okos és szép orosz leánynak, amiért gyógyította őket De ő nem fogadott el senkitől semmit. Praxisából egy kis vagyonkát is gyűjtött magának.

„VIDDUJ” A KOLOSTORBAN ÉS ELTEMETVE A ZSIDÓ TEMETŐBEN.

Amikor már nagyon beteg volt és magatehetetlen, akkor egyik paciense mégis rávette arra, hogy hozzá költözzék. Zina nem tudta, hogy ez a paciens egy jölelő apáca, aki egy avignon-környéki kolostor lakója. De mert élete gyertyája már nagyon kialvóban volt, mégis hagyta, hogy odavigyék. Amikor közeledni érezte halálát, akkor arra kérte az őt ápoló apácát, hogy gondoskodjék arról, hogy zsidó módjára haljon meg. Mindemről pontos végrendeletet készített és az apáca rabbit is hívott halála előtt, akivel elmondta a „vidduit” és intézkedett arról is, hogy zsidó temetőben temessék el.

Igy halt meg a „zeide” leánya egy francia kolostorban, abban a városban, amelynek a keresztény egyház történelmében oly nagy szerepe volt. Az avignoni kolostor egyik cellájában hunyta le örök alomra szeméit és a régi történelmi város rabbiája volt az, aki a nagy ut elött mellette volt.

Házát, vagyonát a marseillesi hitközségre hagyományozta. Igen sok kézirat is maradt nála apjától, amelyet utolsó kívánságához képest bátyjához juttattak, akinek életéről legutóbb írtuk. Meir Abramovits pedig ezeket a kéziratokat halálakor a vilnai JWO-nak hagyományozta.

A „ZEIDE” EVA LEÁNYA NAGY BETELEN ÉS ELHAGYATOT- TAN MA IS EL

Most már a három gyermek közül egyedül Eva él, aki szintén orvosi volt, de nagyon beteg. Anatt nevű franciaországi városkában lakik és fiúre halála óta nincsen senki, aki gondoskodjék róla. Beteg és elhagyatott. Nemrégiben egy komit alakult Párisban, amely feladataul tűzte ki, hogy Mendele egyetlen életben levő gyermekéről gondoskodjék. Sajnos, nincsen sok idővel, mert Eva Abramovits is halálos kórral küzd. Vele együtt ki is hal az a család, amely a zsidó irodalom egyik legnagyobb zsenijét adta nekünk.

MEIR ABRAMOVITS HATTYUDALA

Legutóbb, amikor megírtuk a Brüsszelben elhunyt Meir Abramovitsnak történetét, helyszüke miatt nem közöltük le rendkívül érdekes utolsó levelét, amely „hatyudala” volt a tragikus élet elő férfiak. Ime a levél:

— Most már lelkemnek és szellememnek olyan a hangulata, mint a „visonovicsad”-nak. Nincsen többé visszatérés. Nagyon raj a zsidóság sorsa és olyan a lelkem, mint egy lezárt kriptá, amelyben ott van a

Báille FELIX

gyógyfürdő
Oradea mellett

(Románia Póstyénje)

49 C° hőfoku, kénés, rádiumos hévízfóráras. Mindenféle reumatikus bántalmak, valamint női betegségek ellen páratlan gyógyhatású.

Ujonnan berendezett:

iszapfürdők, iszappakolások és mesterséges szén-savfürdők — állandó orvosi felügyelet mellett.

Szabadfürdő

Vasuti kedvezmény! Különléle szórakozások: Tenisz, könyvtár, állandó zene, kávéház, tánc.

Rituális vendéglő:

Prospektus kiűd:

Direkciunea Băilor Felix, Județul Bihor

lelkem sivatagi üressége. Menthetetlenül és reménytelenül süllyednek el ebben a sötét mélységben. Kérem Abraham, Izsak és Jákóh Istenét... az apám „Kiliasse”-jét [apjának egy nagy regényvalakija] és Asmodáj szellemét idézem (a rontás szelleme), amely összekuszálta földi életünk fonatát. Nem egyszer estem el az életben, de sohasem buktam el örökre. Akármennyire is szenved a zsidó nép, nem lehet elvesztani fejuket, mert lehet, hogy „gám za letoni”, lehet, hogy ez is jóra vezet. Mikor történt az a zsidó történelem folyamán, hogy becsület és lelkiismeretes emberek, az embermilliók szellemi élteje támogatásunkra siessenek akkor, amikor Európa gazitól annyi szenvedésben van részünk. Talán még soha nem ismerték el a népek legjobbjai annyira a zsidó nép erőnyeit, mint napjainkban. Mi határtalanul boldogtalanok vagyunk, de elismernek majd bennünket, mint egyenlőket az egyenlők között. A franciák, az angol-szászok és a katolikus egyház nagyjai. Olyan csoda ez, amire még nem volt példa sohasem. Ez lesz a végős leszámolás a zsidók Istene és az ördög között. A világ nem süllyedhet el, mert a kinyilatkoztatás legnagyobb hordozói és erői mi zsidók vagyunk!...

Ezek voltak utolsó gondolatai Meir Michael Abramovits-nak, a nagy lángoló és meghasonlott léleknek és talán ez a végős kifejlődése annak a nagy léleknek, amely akkor Brüsszelben örökre kialudt.

A nagy író fiának tragédiája, meg a két leánynak tragikumá gondolkodásra kell késztesen minden embert. Es mi meg kell hajtsuk fejuket a Sors értelmetlenségé előtt, amiért így szerteszórta egy nagy zsidó családj tagjait. Kétségtelen, hogy a régi cári Oroszország zsidóüldözése tendenciája volt inditóka annak, hogy egy tehetséges zsidó ilyen hanyatott élet után Brüsszelben kellett meghaljon, egy leánya francia apácakolostorban, a másik pedig elhagyatottan és belegen kell lekdíjon a francia kisvárosban levő matracsírján.

Zsidó tragédiák, amelyek ezerszámra vannak, csak ebben az a legtragikusabb, hogy egy hatalmas zsidó szellem családjáról van szó. A „zeide” családjának tragikus története ez... gondoljunk rájuk kegyeletel.

Ha kinyomja mitesszereit, foltos lesz a bőre

Használjon SULFAMYL-kénpudert és rövid időn belül eltűnnek a mitesszerei és üde lesz az arca

Magyarországon:

Tizenötezer felvidéki zsidó család veszíti el kenyereit az iparengedély-revizió folytán

Kétségbeesés örvényébe zuhani az egykor boldog felvidéki zsidóság. — Ahogy egykor Albert Londres látta a kárpátaljai zsidó nyomort

A magyar Felvidéken megindult az antiszemita gőzhenger. Voltak igaz keresztény magyarok, akik megpróbálták feltartóztatni ezt a „korszellemről” hajtott minden zsidó életlehetőséget eltíró tankot, de ezek nem sokáig bírták az ellenállást. Így sokak nem szelnek *Toszt László* kassai polgármesteréről, aki humánus fel fogást tanusított, de a szélsőjobboldal nyomására hamar el kellett hagynia pozícióját. A polgárság körében is megértő volt a szellem, sőt még ma is az, bizonyos körökben, de ez is lassankint mindinkább elhalalk. *Freudenfeld németzármasú husz hentes Kassán* hónapokkal ezelőtt nem szolgált ki azt a katonatisztet, aki csak úgy akart nála vásárolni, ha zsidót nem szolgált ki, de ezek mindinkább szörvényszak lesznek.

Ma már teljes erővel dolgozik a zsidó egzisztenciát tizezretől elsőpró tendenciára. *Tizenötezer iparengedély kerül revizióra!* A rendelkezések szerint helyi bizottságok terjesztenek javaslatot a miniszteriumok elé, minden egyes reviziós kérelemmel kapcsolatban. Ha pedig a helyi bizottságok ezt nem javasolják, akkor a miniszterium elvonja az engedélyt. Az a mai atmoszférában logikus, hogy a helyi bizottságok nagy része nem néz mást, mint azt, hogy tizenötezer család veszítse el kenyereit és így életük máról holnapra teljesen lehetetlenné válik.

Amint a magyarországi zsidó és nemzsidó lapok írják és ami érthető és természetes is, a felvidéki zsidóság körében kétségbeesés lett úrrá. Sok-sok kereskedő, akik amúgy is küzdenek a létért, egyik napról a másikra nem tudnak kenyereit adni gyermekeiknek. *Nem arról van szó, hogy azoktól vonják meg az életheletőséget, akik talán a cseh uralom alatt véteknek volna a magyarság ellen, hanem mindenki ellen, aki élni merészel.* A légkör telített zsidóellenes gyűlölettel. Erdékekben senkinek mer felszólalni, mert azonnal „zsidóberenc” lesz a neve. A közhangulat zsidóellenes és a helyi hatóságok könnyen ráírják a kérvényre, hogy nem tartják érdemesnek az illetőt, hogy iparát folytathassa. A zsidók tizezret néznek a kenyértelenség elé. A miniszteriumok pedig elfogadják ezeket az elfoglalt helyi bizottsági döntéseket. *Akt ez a bizottság nem javasol, azt minden további nélkül megsztják kenyereitől. Azt írja egyik budapesti zsidó lap: Szörnyűség még csak gondolni is arra, hogy mi lesz ezekkel az egyik napról a másikra kenyértelenné váló családokkal!*

A felvidéki zsidók tömegesen mennek panaszaikkal Budapestre, mert nem tudják, mit cselekedjenek kétségbeesésükben. Hátha ott kedvező döntést tudnak szorgalmazni. És a miniszteriumok még az iktatószámot sem közlik. Természetesen ez a tömeges zsidó egzisztencia pusztulás kihatással lesz a

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
PENCSIUNA KATZ
 BUCUREȘTI, Str. Căpitan Feraru No. 6.
 Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 5,43,05.

gazdasági élet minden ágára. Sok keresztény alkalmazott is kenyér nélkül marad. De a gyűlölet úgy dühöng, hogy nem gondolnak semmire és nem gondolnak arra, hogy az amúgy is sok megpróbáltatáson átment felvidéki lakosság életheletősége mindinkább összezsugorodik, sőt teljes összeomlás előtt áll. Kassán általános formulát készítettek a jogorvoslat keresztültitelére.

HOGYAN INDULT MEG A REVIZIO

A magyar hivatalos lap február 4-iki számában 1100—1939. sz. miniszterelnökségi rendelet jelent meg ebben az ügyben. A helyi hatóság felterjesztését a miniszter felelősség kizárásával dönti el. Több ízben megtörtént az is, hogy a miniszter kedvezőtlen határozatot hozott, dacára annak, hogy a helyi hatóságok kedvező véleményt adtak le. A felvidéki miniszter, aki egészen szélsőjobboldali hurokat penget, egyik nemrég tartott beszédében többek között azt mondta:

— *Nem vesszük el az iparigazolványokat és a kereskedelmi jogosítványokat a zsidóktól olyan mértékben, hogy valamennyiüktől elvonjuk. Mi csak azt akarjuk, hogy a zsidóság, ha itt akar élni közöttünk, helyezkedjen el a magyar élet keretében úgy, hogy megosztja a magyar nép sorsát. Vagyis vállalja ugyanolyan százalékban a munkás sorsát is, mint a keresztény társadalom.*

Ezt mondta a miniszter. Tehát nem akar ezek szerint egyebet, minthogy a tizenötezer felvidéki iparengedéllyel rendelkező közül, mondjuk 14.000-an egyik napról a másikra proletárrá. Viszont még erre sem ad törvényesen lehetőséget, mert munkásokat sem vesznek el egyiknyen.

A magyarországi két országos irada vezetősége közös tanácskozást tartott. A tanácskozáson résztvettek husz felvidéki hitközség képviselői is. A magyar zsidóság 80 ezer főnyi tömege áll így a kétségbeesés szélén.

EGY RIPORT A MESSIAST VÁRO FALUSI ZSIDÓKRÓL

Mielőtt még a kárpátaljai városok életét megírnam, érdekesnek tartom idézni *Albert Londres* világhírű nemzsidó francia írónak az ottani falvakról és kisközségekről néhány évvel ezelőtt írt megrázó erejű riportját. A francia író megrendítő képeket festett a nyomorgó, szenvedő, messiásváró kárpátaljai zsidóságról, amelynek aktualitása a zsidóüldözéssel kibővíülve ma is fennáll. Ő írta többek között *Bustyaházáról* a következő jellemző sorokat:

— *Bustyaháza: kis fészek.* Kiszállunk az autóból. Nekimdulnak a viskók rendetlen halmazának. Inkább tábor ez, mint falu. Igazán csupa viskó, földszintes, ferde tetővel. A zsidók kijönnek. Kezeit a kabátjuk ujjába rejtve hordják, úgy fest, mintha kályhacsövet szorítanának magukhoz. Ha megállunk, körkén gyűlnek, mintha égő szemmedence volnának: hitetlen szétszalanak, mintha attól félnének, hogy megégnék...

Amelyeket ott láttam, a legfurcsább fejekek voltak, amelyek valaha vállak közt emelkedtek. Volt itt Neptun, patriarcha, Rembrandt-fej, bak, fiatal keselyű, szakállas löfej, ra-

faeli alakok. Egyik-másik fej, mintha a felhőköl szállt volna alá, mások rugós ördög-höz hasonlítottak, amilyen szekrényekből ugrik elő. A földi paradicsomtól az állatkerítig.

MINDENÜTT INGRE VETKÖZTŐ GYERMEKEK, TALMUDTANULÓK ÉS SIRO ASSZONYOK

— *A rabbiház tetejének egyik csücskét elhordta a szél. Belépünk egy istállóba; két bárány tanyázott benne, azután két kisebb, öt nagyobb gyermek, utóbbiak már halánték-fürtöt viseltek, egy asszony, aki olyan ki-aszot volt, mint a csontváz, egy fekete madár, kalitka nélkül, mely egyik széknek a támláján ült és didergett a hidegtől.*

A rabbi nem volt otthon. Romániába utazott, hogy „snorroljon.”

A nyomorúság olyan nagy ezekben a fészekben, hogy az éheznek, ha holdolni akar, legalább száz kilométert kell gyalogolnia. A helyselyen nem lehet holdolni, mert itt mindenki holdos. Senkinek sincs egy garassal sem többje, mint a szomszédjának, annak pedig semmije sincs. Itt egyenlőséget teremt a nyomorúság. A lélek, mely nem illeti önmagát szemrehányással és a kiegyensúlyozott szellem, ez az egyetlen, amit az illeti lakosok az őseiktől örökölték. Ezt a jussukat senki sem fogja tőlük elvitatni.

Az asszony megkapaszkodik kísérőm kabátjában és jiddisül jajveszékelni kezd.

Mit mond?
 Azt mondja, hogy betegé lett az éhezéstől.

Szegényes terményeket mutat, egyiket meghámozza. Csak a negyedrészt lehet megenni, a háromnegyedrészé héjja. *Kukorica egy szem sincs már az egész országban. Ha a rabbi holnapra nem tér haza, nem lesz szombaton fehér kenyér.* Husz fok hideg van az istállóban. A kis gyermekeket csak egy szál ing takarja. A madárnak legalább tolla van! A nagyobbak nem a kályha, hanem egy könyv körül gubbasztanak. Az anya panaszára fel sem tekintenek. Hogy kevesebbet rezekessenek a hidegtől, a jámborságtól rezeketnek, a Talmud fölé hajolva. A zaira egyik felemeli fürtös fejét. Miközben reám néz, ajka tovább mondja hangtalanul a szent szöveget. Semmi érdekeset nem talál bennem és újra beleltti az orrát a könyvébe. Az ablaknál aggastyán áll, másik könyvből olvas és halk éneklőhangokat hallat. Sem a hideg, sem az éhség, sem a már csak piszlakoló fény, sem három idegennek a betörése nem habortgat egy zsidót, mikor az a maga Istenével folytat párbeszédet. Az asszonynak a maga nyomorúságáról ejtett panasza megtörik a gyermekeknek, az aggastyánnak a hangján, mely a földöntúli hatalom felé van irányítva.

Mintegy huszat látogattunk meg ezek közül a viskók közül. Mindenütt ingre vetkőzött gyermekek, talmudtanulók, síró asszonyok, istenrajongók szakállai és erdei boggyók, melyeknek csak héjjjuk van a magjuk körül. És micsoda levegő! Ezek közül a barakkok közül egyiknek sincs kéménye. Ugyanaz a rendszer, mint az orosz isbahoknál. A tüzhely füstje szétterjed a helyiségben, úgyhogy a szemet égeti és a torkot rcszeli. *Micsoda éhező nyomorúság!* Most már tudom, miért olyan színehagyottak ezeknek a zsidóknak a kaptánjai. Valószínűleg, ha már nincs egyéb, a legnagyobb inség napjában, lazékba rakják: és megfőzik.

HALDOKLÓ ANYA.

— *Egyik ilyen látogatásunk alkalmával még nagyobb nyomorúságot láttunk. Egy asz-*

— *Városokba kellene menniük!*
 — *Ebben az öltözékben? Ilyen ruhákban? Egyetlen garas nélkül? A nyomorúság ideszögezi őket!*
 — *Es Palesztina?*
 — *A Messiás nem jött még el.*
 — *Hát valóban várnak rá?*
 — *Bizonyosan uram; egészen bizonyosan várunk rá.*

szony feküdt a matracon, körülötte négy gyermek. A zsidó, mikor beléptünk, áldó mozdulattal fogadott. Orvosnak nézett bennünket, aki Husztról, vagy talán egyenesen az égből jöttünk.

A TÓRA IS BARAKBAN LAKIK.

... „Elmentünk a zsinagógába. A tóra, a koronázott menvasszony, nem lakott külön szálláson, mint a hívői. A zsidók, akik állandóan a nyomunkban voltak, megtöltötték a szegényes és szent barakot. Mindnyájan körülvettek bennünket. A község két „polgára” egy molnár és egy fűrésztulaidonos, akiknek már nem volt páncsük és európai viseletet hordtak, a község nevében üdvözöltek bennünket.

— *Azt hiszik ezek az emberek, — magyarozták nekünk — hogy pénz hoznak nekik.*

— *Valamennyien éheznek — válaszoltam én.*
 — *Mindig éheznek.*

JELSZAVUNK!

Az összes konzervatív alkotó erők fogjanak össze a nagyváradi hitközségi választásnál

Hitközségi élet 1939-ben. Ez valami egészen más, mint volt egykor, mondjuk 30-40 évvel ezelőtt. Még hat esztendővel ezelőtt is más szemzögből néztek az emberek a hitközségi életet és ennek legjellemzőbb megnyilatkozását: a választásokat.

Régebben olyan kiélelési forma volt, amit „sport”-szerűen üzték a hitközségi választók. A gazdagabb embernek kellett a „koved”, elvégre „kolszmon” fogalma, ahogy nevezték, bizonyos persztizet adott a házatján, meg a szegény rokonok és alkalmazottak között is emelte a tekintélyt. A szegény zsidónak pedig tülekedni kellett érte, ha jó szája volt, ha a környéken bizonyos tekintetben „okos” embernek tartották. Mindég volt két párt is, az egyik „kormánypárt” volt, a másik „ellenzék”.

Ezekben az időkben nem volt lényegbevágó kérdésekről szó. A hitközségi élet arra szorított, hogy ki legyen az, aki az alkalmazottak örökös elégedetlenségét kiparirozza, a másik meg arra volt jó, hogy a „sértődések”-re megfelelő talpraesett választ adjon. Az elnökségek mindenkor volt néhány elszánt hűv, akik tudták, hogy ezzel a „garnitúrával” létezhetnek csak, néhány embernek nimbuszához ragasztották szürke nyelvet és mert a vezetőknél is kellett néhány „hangos” ember, jól megérték egymás mellett.

Történetek — látszatra — „forradalmi” változások is, amikor egy-egy irányzat kerekedett felül, de ez inkább csak más arckokban mutatkozott, mert lényegében minden maradt a régiben. A vonalvezetésben nem történt sohasem nagyobb változás.

Igy volt ez Nagyváradon is. Emlékszünk még jól arra az időre, amikor a nagyváradi hitközségben megtörtént az a nagy változás, amikor a mizrachisták kerültek be és vezették a hitközséget hosszú évekig. Azután meg egy inkább agudista színvonalú vezetőség következett, váltógazdasági alapon, ahogy az angol parlamentben szokásos, a liberális és konzervatív párt között. A vonalvezetésben nem történtek nagy elhajlások, mert egy hitközség — főleg egy ortodox hitközség — annyira a konzervatív elölrások mesgijénél halad, hogy ott nem történhetnek nagy eltulodások a lényeges kérdésekben.

MI A MAI HELYZET?

1938 decemberében kellett volna lezajlani a hitközségi választásoknak, azonban miniszteri engedéllyel ez a mandátum meg lett hosszabbítva, néhány hónappal és így most, június 25-én fog eldőlni, hogy kik lesznek a legközelebbi három évben azok, akik Erdély legnagyobb hitközségét vezetni fogják.

Feltűnő és eddig alig tapasztalt éleltségeit

— *Városokba kellene menniük!*
 — *Ebben az öltözékben? Ilyen ruhákban? Egyetlen garas nélkül? A nyomorúság ideszögezi őket!*
 — *Es Palesztina?*
 — *A Messiás nem jött még el.*
 — *Hát valóban várnak rá?*
 — *Bizonyosan uram; egészen bizonyosan várunk rá.*

A beszéd elnémult. Egy énekes rázendített a szent dallamra. *Az elcsigázott zsidóknak istenrajongó tekintete rámered a frigy-szekrényre. Ki gondolt volna most az otthoni nyomorúságra? A frigy-szekrényben a kincs, a gazdagság: a Tóra.*

És ebben a nyomorban, ebben a különben is szerencsétlen helyzetben 15.000 zsidó egzisztencia veszti el kenyereit. Eddig is nincstelen volt a kárpátaljai zsidóság, meg a felvidéki — hát még ezután?
 Mit akar a féhevesztett gyűlölet — a zsidóságtól?
 W. S.

és érdeklődést keltett a választás kiírása. Tekintettel arra, hogy 38 mandátum megüresedett a hetvennégyből — részben lejárt, részben elhalálozott — és mivel az újabb 3 éves ciklusra érvényes képviselőtöltésű tagok közül 16 lemondott, így összesen 54 hely került betöltésre. Ugy látszik, hogy a zsidó község hangulata teljesen megváltozott a hitközségi belelettel kapcsolatban. Régebben egy kis körre szorított az érdeklődés. Sokszor lehetett hallani azt a rövid választ, felvonogatással kapcsolatosan: — *Mit érdekel engem, a hitközségi élet?*

Most azonban látja már minden egyes zsidó, hogy a hitközség az nem csupán arra jó, hogy megvágják a csirkeket, meg hogy templomületeket adjon ki. Sőt még azt a célt sem szolgálhatja csupán, hogy egy-egy embernek tisztséget adjon, vagy általa kifelé reprezentatív állásokat kërjaljon, városnál, megyénél tisztségekhez juttassa az egyes potentátokat. Most már látják a zsidó tömegek, de még a zsidó intellektuálisok is, akik eddig a lecinikusabb néztek a belső hitközségi életet: hogy itt a zsidó népi élet fundamentumáról van szó.

A hitközség — s most nem a nagyváradi-ról, hanem valamennyiről írunk — a zsidó népelet legrégibb és legbiztosabb fundamentuma. Lehetnek másult és más körülmények között szervezkedések, amelyek fontosak lehetnek és életbevágóak, (mint például a Palesztina építészre alakult organizációk) de el lehet képzelné olyan ideális kort is, amikor a zsidó élet minden megnyilatkozása egy keretbe tartozik és ez nem lehet más, mint a hitközség. Ahogy jelenleg folyamatosan is van a szociális munkának a hitközség védőszárnya alá való tömörítése. Ez is hatalmas lépést jelent az egységes és céltudatos kiépítés felé és nem tarjunk lehetetlennek az ideit, amikor a zsidóság egész „államcéléte” a hitközségek keretei között fog lezajlani. Külföldi példák bizonyítják — különösen a legutóbbi évtizedben — hogy a hitközség szilárd szikla volt akkor, amikor az áradat elmosta a zsidó vagytonokat és egzisztenciákat, amikor már nem emelkedett ki a vízözönből más, csak a hitközség épülete, mert sokhelyütt már a templom maga is rombadólt.

CSAK EGYSÉGBEN AZ ERO!

Régen sokszor írták le és már-már frazisként hatott, amikor cikkeztek és szónokok mindenkor az „egyesülésben az erő” címen beszéltek a teendőkrol és e szavak mögött sokszor a regélesebb harcot folytatták a pártok ellen és sokszor egymás ellen is. Mert más az elmélet és más a gyakorlat. Kétségtelen, hogy minden egyes öntudatos és értelmes zsidó ember tudja,

hogya nem volna közöttünk ellentét, akkor minden tekintetben sokkal messzibb tartana a zsidó közösség. De mindig jön az emberi öster-mészet, amely nem hagyja nyugodtan folyni a dolgok menetét és sokszor harcot hirdet. Még azt sem mondhatjuk, hogy a harc mindenkör egészségtelen, Sőt! Van idő és vannak körülmények, amikor egy-egy szembenállás szükséges és hasznos is, mert acélozza az erőket és sokszor a jobb felé törekvést jelenti. De amikor annyira imbolyog a viharos tengeren, a zsidóság hajója, amikor annyian akarják elsüllyeszteni azt a sok bajtól és sok viharától annyira megtépázott hajót, akkor nem helyes, hogy egymást marcangoljuk. Jön idő, amikor a harcnak is van ideje. Mi magunk sem vagyunk a tespedésnek és a tehetetlen munkátlanságnak hívei.

De most, amikor egészen nagy érdekek forognak kockán, a zsidóság léte vagy nem léte — minden frazistól mentesen mondjuk ezt — függ a mai helyzettől, akkor nem tudunk mást tanácsolni sem a nagyváradi, sem a szatmári és más városbeli zsidóságnak, minthogy tegyük félre minden gyűlölködést, mert ma más idöket élünk, mint esztendőket ezelőtt.

Akkor, amikor millió zsidó vándorbottal a kezében és a nincstelenség tudatának örüléssel nem tudja merre rohanjon, mint az üldözött vad, mint a meghajszolt pária, nem lehet és nem szabad kicsinyes, személyi kérdésekkel foglalkozni. Ma, amikor az állampolgárság után még mindig loholók segítése, a menekültek istapólása, a palesztinai emigráció intézményes organizálása, a hitélet fejlesztése, a kulturális intézmények kiépítése, — egyáltalán hatalmas feladatok kötelezik a zsidóság minden egyes tagját, — nem szabad és nem lehet elposványosítani a zsidóság egyetlen és legjobban kiépített hitéleti és népi keretét. Nem szabad semmi körülmények között megengedni, hogy a szokásos választási harcok hevében zsidó testvér álljon másikkal szemben.

Nem ismételjünk meg a múlt hibáit. Azóta német, osztrák, cseh-szlovák zsidók százezreinek életsorsa lett a memento! Ne veszekedjünk! Ne gyűlölködjünk, hanem építsünk. Vonjuk le az elmúlt évek tanulságait és jobban, lelkesebben, kéz a kézbe téve, szolidáris testvéri szeretettel fogjunk össze hitközségünk és intézményeinek felvirágoztatására.

Ne egymás ellen gyűlölködjünk. Fájdalom igit is nagyon sok az ellenségünk és kevés a barátunk. Keressük egymás között, ki a testvér, ki a barát és ne lássuk egymásban csak az ellenséget.

Június 25-én lesz a nagyváradi ort. hitközségi választás. Erdély legnagyobb hitközségében folyó választási kampány nem lehet közömbös elsősorban a váradi, de ez erdélyi zsidóság számára sem, mert legtöbbször példaadó magatartást lanusított ez a hitközségi apparátus. Ha itt adáz harcok dultak, akkor a kisebb hitközségek is példát vettek ettől a nagy ortodox közösségtől és ami Nagyváradon nagyban folyt, azt csinálták tovább kicsinyben a többiek.

Ezért kell ezuttal példát mutasson a nagyváradi vallásos zsidóság, amikor a választásokra kerül a sor. Ma olyan érdekek forognak kockán, amelyet nem lehet eltemetni a pártoskodások korai temetőjébe. Ma nem lehet egyes emberek elgondolásai szerint folytatni a zsidó közéleti politikát. Ma arra kell gondolni, hogy a zsidóság létérdekéről van szó, amikor az egyes hitközségek újabb ciklusnak indulnak, mert a kiltások szerint, a hitközség feladata a jövőben folyton növekedni fog és erre a nagy követelésre, amelyet a zsidó élet fog diktálni, jöelére fel kell készülni. A legmegfelelőbb emberek kell álljanak a legmegfelelőbb helyen! Félre kell tenni most minden gyűlölködést, csak a zsidó élet nagy követeléseit kell szemelőtt tartani, mert csak így várhatjuk majd el, hogy a hitközség vezetői minden időben és minden körülmények között megtalálják majd a megfelelő módot és eszközt arra, hogy a boldogulás felé vezessék a zsidó közösségek legelsőjét: a hitközséget!

Hafia. — A Dorshtre szállító helő fedélzetén megérkezett Hafia a heidek angol fűszeres. — Felgyverzett arab terrorbenda felgyűlt az egyik Jaffa—Jeruzsálemi ut mentén lévő állomás házáit. A banditák rablással is kísérleteztek. — A tengerpart hatóságok feltartóztatják a Hafia bűnt. — A tengerpart nevű panamai zászló alatt futó helő, amelynek fedélzetén 906 zsidó menekült volt és illegálisan az országba akart vándorolni. Hosszas tárgyalások után a palesztinai kormány közölte végül, hogy engedélyezi a menekültek partraszállását.

Genf. — Több zsidó és arab küldöttség érkezett Genfbe, ahol június 8-án nyílt meg a Népszövetség mandátum-bizottságának ülése. Zsidó részről a Jewish Agency küldöttségén kívül a revizionista-cionista szervezet is küldöttséggel képviseltette magát Genfben. Külön küldöttség érkezett Genfbe Teodor Zissu dr vezetés alatt, aki az utóbbi időben élénk propagandát fejtett ki Palesztina déli részének a Nevevek zsidókkal való betelepítése érdekében. Az arab delegációk egyikét Jemal Husseini, a volt főmunkásegyes vezető. A mandátum-bizottság ülései zárkórtek.

Jeruzsálem. — Ismeretlen tettes agyonlőtt egy arab Jerókelőt, majd nem sokkal ezután két zsidót megsebesítettek a zsidó negyed közelében. Tel-Avivban bombát helyeztek el a telefonközlő alá, amelyben a robbanás jelentős károkat okozott. Hafiaól északra az angol partörtség ismét feltartóztatott egy kivándorlóhelőt, amelyen 200 zsidó utazott.

Washington. — Belügy körökben terv merült fel arra nézve, hogy a Fülöp szigeteken a lapán befolyás ellensúlyozására 10.000 emigráns zsidót telepítsenek le. A terv az amerikai közvéleményben nagy visszhangra talált és valószínűleg megvalósításra is kerül, mivel az a küldöttség, amelyet a helyzeti megvizsgálására a helyszínrre rendeltek, beszámoló tepszövegeiről.

Prága. — A napokban alakult meg Prágában „Narodni Ariskeja Kulturni Jednota” — árja nemzeti egyesület néven az első, kimondottan antiszemita célzatu egyesület. Az egyesület feladata az antiszemita tanok terjesztése a csehek között. E célból „ismeretterjesztő” előadásokat fognak tartani Prágában és az egész protektorátus területén. Az egyesület tagjai övszallitást viselnek, amelyen a Dávid csillag alatt nagy A betű díszel. Ez fogja szimbóizálni — mondják az egyesület vezetői — a zsidók elnyomását az árjak által. Az egyesület elnöki tisztjét Franz Drazda, az ismert cseh antiszemita tölti be. — Uj részletek kerültek napvilágra a kormány által tervezett zsidótörvényről illetőleg is. A törvény az összes zsidók lajstromozását írja elő. Azonban nemcsak a személyeket, hanem vagyonukat is bevezetik a lajstromokba. Az állami és közhivatalokból, valamint az összes iskolából elbocsátják a zsidókat. Zsidógyermeknek a jövőben csak kizárólag zsidó iskolákban nyertesnek oktatást.

Szatmár. — Neamtju Coriolan, Szatmár város levéltárosa érdekes füzetet adott ki Szatmár népességi és közgazdasági viszonyairól. A rendelkezésre álló adatok alapján népszámlálást végzett Szatmáron és megállapította, hogy a városnak 53.000 lakosa van a következő részletezés szerint: 15.088 román, 13.000 zsidó, 19.176 magyar, 2436 rutén, 2942 sváb és német, 358 vegyes. Tehát a lakosságnek mintegy 25 százaléka Szatmáron zsidó.

London. — VI. György király születésnapja alkalmából több zsidót is kitüntetésben részesítettek, így többek között dr Alexander Sidney, a Victoria állam Medical Board-jának elnöket, Jakob Rachunsel főkántor teljes kórus kísérettel vezette be az ünnepélyt, ezután Klein Mór rabbi mondott magasszónyalásu beszédet. Katz Hermann az aggokháza ügyvezető elnöke üdvözölte az alpolgármestert, majd köszönetét fejezte ki a városi keresztény társadalomnak, amely sok segítséget nyújtott az otthon felépítéséhez. Dr. Sólom Kálmán alpolgármester a város és saját nevében fejezte ki elismerését a zsidó iparosoknak, akik az elszegényedett, kiöregedett iparosokról ily nemes intézmény keretében gondoskodnak. Az aggokházaának már lakója is van Weisz Benjamin 94 éves szabó személyében.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

KÖNYVKRITIKA

Adler Salamon:

„Erké Hakkijunim“ (Héber filológiai mű)

A zsidó tudásnak sohasem volt akadály a gazdasági viszonyok leromlása, vagy az üldözöttség. Ha valahol nem trázis az „előfántcsonttorony”, akkor a héber irodalomban nem az. Ebből a szempontból nem is az a lényeg, hogy lát-e nyomdát egy-egy kézirat, mert ha most nem is, de majd évek, vagy évtizedek múltán kerül a világ elé, hogy szaporítsa a zsidó tudományos művek számát, amely amugy is légiónyi.

Adler Salamon könyve tudományos színvonalá miatt kevés családban találhat csak érdeklődésre. Mert ma a legtöbb zsidó családban is a „regény” járja, az irodalmi férc és mesterműnek kihidított tákolmányok, amelyek elemer értékek és holnapra senki sem tudja, hogy létezett-e valaha.

Vizsont Adler Salamon bihari diószegei rabbi nem a tűnő napoknak, hanem évszázadoknak dolgozott, mielőtt kiadta volna nemrég megjelent héber könyvét. Monumentális munka ez, 300 oldalon, ragyogóan kiállított lexikális módszerrel rendszerezett mű, amely a „zészim” címszög dolgozza fel a héber főnevek szinonimáit. Az anyagot a Bibliából, a Talmudból, a Szfiri, Toszefta, Midras és Zohar adja. Tulajdonképpen egy régi szerző átdolgozott művéről van szó. Az eredeti szerző Rob Jechiel Heilper, a XIX. század első felében rabbiokodott Minszk városában. 1808-ban jelent meg az „Erké Hakkijunim”, melyből csupán néhány példány volt forgalomban. Még a legzadagabb gyűjteményekből is hiányzott ez a mű. Mivel a szerző halála után jelent meg, teli volt hibákkal, mert olyan emberek segítettek, akiknek fogalmuk sem volt a mű lényegéről. Most kellett jönni Adler Salamon bihari diószegei tudós rabbinak, aki évekig dolgozott a nagy művön. Megírta a szerző életrajzát, pontos táblázatot ad a rövidítésekéről, katalógizál és szelvényekkel, bibliográfiái adatokkal látja el a könyvet. A laikus közönség nem is tudja felfogni a könyv értékét és a nagy munkát, amelyet ennek a műnek sajtó alá rendezése jelent. Az „Erké Hakkijunim” izléses köntösben jelent meg. Aki héberül olvas és tanul, valósággal nélkülözhetetlen irásma. Ez a könyv megírása az örök zsidó alkotási láz mintaképe, a kiadás pedig az optimizmuse, hogy a mai világban óriási összeget fektetett bele abban a reményben, hogy van és lesz megértés a zsidó közönség körében. Bün volna egy ilyen nemes szándékot megtorpanni hagyni.

A nagyváradi „Poale Cedeke” zsidó iparos-egyesület ag-menházat vasárnap avatták fel lélekemelő ünnepség keretében. A felavató ünnepegen a város képviselőiben Dr. Sólom Kálmán alpolgármester jelent meg, Riff Emanuel főkántor teljes kórus kísérettel vezette be az ünnepélyt, ezután Klein Mór rabbi mondott magasszónyalásu beszédet. Katz Hermann az aggokháza ügyvezető elnöke üdvözölte az alpolgármestert, majd köszönetét fejezte ki a városi keresztény társadalomnak, amely sok segítséget nyújtott az otthon felépítéséhez. Dr. Sólom Kálmán alpolgármester a város és saját nevében fejezte ki elismerését a zsidó iparosoknak, akik az elszegényedett, kiöregedett iparosokról ily nemes intézmény keretében gondoskodnak. Az aggokházaának már lakója is van Weisz Benjamin 94 éves szabó személyében.

5-U-M-O-R

A TUDÓS

Tudós mesternek egy kalmár valami tárgyát megörizni adta.
De idő mult s a kalmárnak szüksége volt a tulajdonára. Felkereste hát a Mestert. Ott találta a katedrán ilve, előtte számos tanítványa.

Szólt a kalmár:
— Oh Mester, szükségem van arra, amit gondfajdra, őrizésre bíztam.
A tudós pedig válaszolt:
— Új le és várj egy kis órát, amíg tanításomat befejezem.

A kalmár helyet foglalt, de egyre türelmetlenebb lett. Mert a Mester tanórása nagyon elhúzódott.
Az a szokása volt a Mesternek, hogy tanítása közben egyre bologatolt a fejevel.

Amikor a kalmár ezt látta, az a hit fogta el, hogy a tanítás művészete abban rejthető, hogy beszéd közben a fejet bologatni kell, a többi mellékes.

Azért hát így beszélt:
— Kelj föl, óh nagy Mester, engedd, hogy én foglaljam el a helyed. Egy időre majd én bologatok helyetted a fejemmel. Azáltal te az én tulajdonomat előkeresheted a lakásodban, mert nekem nincs több időm várakozni.

BERLINI HUMOR

Két elkésereedett berlini találkozik. Azt mondja az egyik:

- Jó volna, ha Streicher színész lenne.
- Miert pont színész?
- Szeretném több darabban látni.

Két berlini zsidó beszélget egy kávéházban és az egyik azt mondja:

- Hitler kijelentette, hogy a nemzeti szocializmus ezer évig fog uralkodni...
- Mire a másik a következőket mondja:
— Akkor nincsen baj, Mert azután már csak 994 év van csak hátra, amíg szenvedni fogunk.

— Wie fühlen Sie sich? — kérdik egy zsidótól.
Mire az mosolygva felel:
— Danke, abstammungsgemäss.

Egy almát árúsító kofától kérdi a náci:
— Német almák ezek?
Mire a kofa hejkenk felel:
— Talán beszélni akar velük?

Egy fiu cédulákat oszt az utcán. Odafőn a rendőr: Tiszoda ez? Valami Greuelpropaganda? Megnézi a cédulákat, őresek mindekt oldalon. Hát minek osztogatja ezt, ha nincs rajta semmi?
— Meine Leute wissen schon! — feleli a fiu huncutul.

ÉRTHETETLEN...

Az öreg falusi korezmáros meghalt és két fiára csupán annyit hagyott, hogy azok egy hordó szilvóriumot vehettek az örökségből és még négy garauk maradt. Közösen elhatározták, hogy a hordó szilvóriumhoz nem nyulnak, az lesz a forgóókéjük és a hordót maguk előtt gurítva, vándorutra indultak. Utközben az egyik fiu nagyon megszomjazott és így szólt a másikhoz:
— Nézd, én szeretnék inni egy kupica szilvóriumot. Nem kívánom ingyen, hanem adok neked érte négy garast.

A másik belement és négy garasért kiadta a kupica szilvóriumot. Néhány perc múlva ő szomjazott meg.
— Nézd, — mondta a testvérenek — én se kívánom ingyen. Itt a négy garas, adj nekem egy kupicával.

Es így ment a dolog mindaddig, amíg a hordó egyszerre csak teljesen üres volt.

A két testvér erre szomoruan összenézett és az egyik így szólt:
— Most csak azt nem értem, hogy nincs se szilvóriumunk, se pénzünk, pedig mi mindíg megfizettük, amit megittunk.

ÉRTEKELES

Egy nagyon vallásos ember férjhez adja a leányát és így szól a vőlegényhez:
— Ötszázezer lei hozományt adok a lányommal, de ha megígéred, hogy szombaton zárva tartod az üzleted, adok hétszázszet.
— Tudod mit — mondta a vőlegény — ha egymilliót adsz, egész héten ki se nyitok.

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A törtétes ördöge

Minden jelenség, amely a zsidósággal kapcsolatos, leköt érdeklődésünket, ami érthető és természetes. Erdély legnagyobb ortodox hitközösségében választás lesz vasárnap. Ha figyelemmel kísérjük a nagyváradi orth. hitközösségben az ugynevezett „választási harc”-ot, azt látjuk, hogy nagyon kevés ember hevit a zsidó közönség gondolata, az eszme, mely mozgató és irányító erő kell legyen minden ilyen belső ügyben. Amilyen nagy idöket élünk, épen olyan kicsi emberek azok, akik ma a felszínen vannak. Kevés a kiétel és nagyon gyér azok száma, akik fellülemelkednek a hétköznapiságon és a nagy általános közérdeket nézik.

Azt kell szomorúan lássuk, hogy mindenki csak önmagát nézi. Valami bámulatos együgyűség nyilatkozik abban, hogy az első legfontosabb kérdés: „rajta vagyok, vagy leszek a listán, vagy nem?” Es milyen kicsinyesség mutatkozik ezen a téren? Milyen távol állunk a vezér-principiumoktól? Nem szeretjük mi a fétéseket és nem szeretünk balványokat emelni magunk fölé. De ez még korántsem jelenti azt, hogy mindenki „tarsolyában hordja a marsallbotját.” Aki úgy érzi, hogy van egy pár garasa, már jogot formál arra, hogy beleszóljon a zsidó közélet legfontosabb problémáiba. Vannak más „jogcímek” is. Miert a másik és miert nem én? hangzik ez a felkiáltás uton-utfélen és ezért van az, hogy a hetuvenege ember, aki Erdély legnagyobb hitközösségének eljötti kell képezze, ezernyi melléktehintetek figyelembevételel kell megalakuljon.

Törtétek és zsidóügyek iránt csak válsztások előtt érdeklődők teszik zömét az önjelölteknek. Micsoda ördöge lehet egy ilyen tisztiságnak, hogy annyian török magukat utána olyanok, akik a közönségt érzést különböben nem ismerik és még kevésbé érzik.

A zsidó ucca nem jelentkezik ez esetben úgy, ahogy kellene. Legtöbbször a demagogiának adnak tápot. Es a demagogia mindig tudja, hogy milyen „jelszavakat” dobjon a köztudatba. Mindenekelőtt ledönteni a régi embereket. Mindig új arcokat akar látni. Mintha a zsidó bajoknak, a zsidó tengeri nyomoruságnak csupán azok lennének a bűnösei, akik a hitközösek élén állanak. Mindíg keresik a bűnbakot, holott sohasem a hitközösei vezetők a hibásak abban, hogy annyira leromlott a zsidóság színvonalá, hogy annyi buja-baja van a zsidó egyedeknek. Nem lehet és nem szabad hibáztatni egy hitközösei vezetőséget, mert egészen bizonyos, ha a felelőtlenek, a demagog jelszavakat hirdetők jönnének az ére, azok csak összeomláshoz vinnék a hitközösek erkölcsi és anyagi adottságait. Szájtéppél, hangossággal, botokkal és lázítással nem lehet egy nagy zsidó közönség három, illetőleg hatéves korszakát előre determinálni. Komoly és a

nagyob erdélyi hitközösekben a konszolidációs munkát.

Nem egyszerű „kolecolás” ez ma, hanem életkérdés. A jövő szempontjából egész Erdély zsidóságát kell érdekelje, hogy e sok ezer adófizetőt jelentő komoly, nagy közület jövőbeni útja a pusztulás felé vezet-e, vagy tovább halad a konszolidáció útján? Kell, hogy érdekelje, hiszen az ország eme legnagyobb hitközöse uttörő munkát kell adjon a túlzottan felhalmozódott népi teendők iránnyításában. Nagy közérdek ez. Jelentős kérdés a belső szervezés és az univerzális zsidó problémák szempontjából is. Ma minden kisebb jelenség is életkérdés és mi bizunk abban, hogy a zsidó tömegek józan ítélőképesége megtalálja a kellő kifejezési formát és győzni fog a konszolidáció jegyében és a zsidóság magasabb érdekeiért összefogók küzdelembe induló hitközösei listája.

Terror és ellenterror Palesztinában

Arab terroristák felgyújtották a tiberiási zsinagógát

(Tiberiás.) — Vasárnapra virradó éjjel Tiberiásban kigyulladt és porráégett Palesztina legrégebb zsinagógája, amelyet Meir rabbi. A második században épített Meir rabbi. A zsinagógát évről-évre a világ minden részéből felkereste a vallásos zsidóság. Egyike volt Palesztina legnagyobb értékű műemlékeinek. Minden lel arra mutat, hogy a tüzet gyújtogatás okozta, illetve arab terroristák műve volt.

Lapunk más elyén beszámolunk a haifai piacon történt robbanásról, amelynek 30 arab halottja és sebesültje van. A világsajtó úgy kommentálja a haifai merényletet, mint-ha az válasz volna a Tiberiásban elkövetett arab merényletre.

10.350 certifikátot szavazott meg a palesztinai kormány az április-szeptemberi félévre

(Jeruzsálem.) — A palesztinai kormány hivatalos lapja június 14-iki számában közli, hogy a kormány 10.350 bevándorlási certifikátot szavazott meg a zsidóknak az április-szeptemberi félévre. Hatszáz certifikátot nemzsidóknak szavazott meg a kormány

A zsidó kvótából 5350 certifikát menekülteknek szól és 5000 más bevándorló kategóriáknak. 1200 certifikát levonásba jön, miután azt még áprilisban kiutalta a Jewish Agencynek. 1300 certifikátot az ugynevezett „illegális” bevándorlásra tartanak vissza. Illy módon 7850 certifikát marad, amiből 4205 menekülteknek és 3645 más bevándorlóknak szól.

Az 1300 „illegális” certifikátból 696-ot olyan egyéneknek juttatnak, akiket elfogtak

Hatalmas arab banda megtámadott Tiberiás mellett a haifai utvonalon egy teherautót. Erős lövöldözés kezdődött, amelynek folyamán két zsidó segédrendőrt, akik kísérték az autót, névszerint a 27 éves Kirschner Benjámin és a másik gaffir megtámadták, előbbt agyonlőtték, a másikat az elősiető angol katonaság megmentette. A gaffir hőiesen küzdött a banditák ellen, amíg megérkezett a segítség.

Szombaton reggel a tel-avivi országuton egy agyonlőtt és súlyosan sebesült arabot találtak. A katonai hatóságok érlyes nyomozást kezdtek és szankciókat léptettek életbe.

a titkos partraszállási kísérletnél és 569-et olyanoknak számítanak fel, akik partraszálltak ugyan, de nem fogták el őket.”

A ténylegesen megmaradt 7850 certifikátból 600 munkásoknak szól, amelyeket a Jewish Agency oszt ki annak igazolása mellett, hogy a bevándorló munkások azonnali alkalmaztatása biztosítva van. 2200 certifikát diákoknak, tanulóknak és a Jugend-Allijia tagjainak van fenntartva. 400 certifikát menekültek 13—15 éves gyermekeinek szól, akiknek elhelyezéséért a Vaad Leumi kell, hogy garanciát vállaljon. 2950 certifikát kapitalisták és Palesztinában élő egyének hozzátartozói illeti, 1500 certifikát 1000 fonttal rendelkező tőkéseknek, 105 certifikát pedig más tőkes elemeknek szól. 35 certifikát rabbiknak van fenntartva.